

SEPTEMBRIE 1883

SEMESTRUL II

„LUPTA PENTRU LUMINA“

„LUMINA PRIN LUPTĂ“

LITERATORUL

REVISTA LITERARA
— DIN BUCURESTI —

CONTROL DE STIL

LIBERTATE DE IDEI

Anul al IV. No. 9

SUMARUL:

Pag.			
513.	—Răzmelita Morților, poezie.	de D-nul	Al. A. Macedonski.
514.	—Isclia (Avant-pendant-après) poezie.	„	August R. Clavel.
515.	—Nunta neagra (Dramă în 2 acte).	„	Th. M. Stoenscu.
520.	—Ruine, locuri însemnate și privești Dobrogene.	„	Const. P. Scheletti
525.	—La Pădurea de la Comană, poezie.	„	Al. A. Macedonski.
526.	—Logica.	„	Cristodul I. Suliotis.
535.	—Mângâierile, poezie.	„	Al. A. Macedonski.
536.	—Epigramă, poezie.	„	„
536.	—Zi de iarnă, poezie.	„	„
537.	—În memoria celor morți pentru patrie poezie.	„	Carol Scrob.
538.	—Suspîn de toamnă, poezie.	„	A. Negrișanu.
538.	—Epigramă.	„	„
539.	—Femeia albă, fantezie.	„	Gh. S. Alexandrescu.
544.	—Epoca, poezie.	„	Al. A. Macedonski.
545.	—Întrebarea vecinică, poezie.	„	„
545.	—Angerul și Copilul, poezie.	„	„
546.	—Epigraf.	„	„
547.	—Envol, poezie.	„	„
547.	—Noaptea neagră, poezie.	„	„
548.	—Se duce, poezie.	„	„
549.	—Alexandru Sihleanu.	„	Redacția.
550.	—François Coppée.	„	D'Artanian.
551.	—Romanta, poezie.	„	Carol Scrob.
552.	—Traiul meu, poezie.	„	M. Tonescu.
552.	—Fascinarea.	„	Zenove.
554.	—O serbătoare (nuvelă), (după Aubert).	„	Th. M. Stoenscu.
557.	—Barba lui Ștefan cel mare comedie într'un act.	„	G. Baronzi.
571.	—Societatea funcționarilor publici.	„	Redacțiunea.

Redacțiunea și Administrațiunea: Strada Colței No. 50.

BUCUREȘTI

14, TIPOGRAFIA ȘTEFAN MIHĂLESCU STRADA COVACI, 14

1883.

A apărut de sub tipar în editura Societății Literatorului :

Albumul București-Ischia, ce se vinde în ajutorul victimelor de la Ischia pe preț de un leu; se află depus la toate librăriile. Abonații noștri care vor dori să aibă acest album, ne pot trimite costul în timbre postale la *administrațiune*, de unde li se va *ecspedia imediat* :

Romantierul Zilnic, ziar cotidian, care a început cu romanul *Nana* de *Emile Zola*. Se vinde cu 10 bani numărul la toate chioșcurile din capitală și țară. Prețul abonamentului pe an 20 lei; pe 6 luni 10 lei.

GRAND BAZAR DE ROMANIA

No. 7, STRADA ȘELARI, No. 7.
(Sub hotel Fieschi).

Depoă general pentru toată Țara, al fabricilor noastre din Europa de :

H A I N E

pentru bărbați, băeți, și stofe moderne pentru comande.

Casa noastră resp. fiind avantajios cunoscută de timp *foarte îndelungat*, ne abținem de orice recomandățiunii și declarăm numai, că perfecțiunea croelii, deosebita eleganță a confecțiunei, și veritabila moderațiune a prețurilor, vor satisface *pozitiv* cerința onor. noastre Clientele.

BAZAR DE ROMANIA
București, Strada Șelari No. 7.

NB. Rugăm a nota „No. 7” spre a evita regretabile confuziuni.

„LUPTĂ PENTRU LUMINĂ“

„LUMINA PRIN LUPTĂ“

LITERATORUL

1883. SEPTEMBRE

CONTROL DE STIL

LIBERTATE DE IDEI

Abonamentul: Pe șase luni 10 lei; pe un an 20 lei. — *Administrația și Redacția*: Strada Colței, No. 50.

PRESEDINTE DE ONOARE AL SOCIETĂȚII LITERATORUL D-nul V. A. URECHIA		DIRECTOR AL REVISTEI ȘI VICE-PRESEDINTE AL SOCIETĂȚII D-nul AL. A. MACEDONSKI	
SCRISORILE nefrancate se refuză	PRIM REDACTOR AL REVISTEI ADMINISTRATOR AL SOCIETĂȚII ȘI CASIER GENERAL D-nul TH. M. STOENESCU		PENTRU ABONAMENTE banii se trimit înainte

RĂZMELIȚA MORȚILOR

Domnea 'n locașul vecinic o noapte 'ntunecoasă
 Și unul câte unul, falangă feroasă,
 Ieșeau de prin morminte schielele de morți:
 „Deschiză-ne iar viața giganticele'i porți!...
 „Destul de când mormântul ne supse și ne roase,
 „Striga invălmășită răzmelița de oase,
 „Destul de când ne ține mormentu 'ngrozitor...
 „Vrem viață, vrem lumină, vrem soare 'ncălzitor!“
 Și țestele din groapă dau fuga 'nsuflețite
 Să și strângă ori-ce oase din cele rătăcite,
 Așa că cimitirul era ca un vârtej
 În care câte-o țeastă fugea după un gitlej,
 Iar deget după deget și coaste după coaste
 Urmau în goană mare ca oaste după oaste...
 Femurul câte-o dată vre-un tibia prinzând
 Da jalnice ocoale troznind și schiopătând,
 Și 'n grabnicul amestec ciocnindu-se în cale
 Albeau prin noaptea neagră coloane vertebrale...
 Claviculă și cubit și metatars și stern
 Păreau mișcate ast-fel de-acelaș dor etern,
 Iar oasele cu 'ncetul la rând înghiesuite
 Cu zgomot, în schielele erau reintocmite
 Și glasul ce din toate țipa îngrozitor
 Era: „Vrem aer, viață, vrem soare 'ncălzitor!“

Al. A. Macedonski.

33

ISCHIA

AVANT-PENDANT-APRÈS !

*Dans le jour le soleil étincelait, splendide,
Sur l'île et sur les flots unis comme un miroir;
Puis, quand la nuit tombait, on voyait dans le vide
La lune s'élever, éclatante, le soir.*

*Dans le fond du ciel bleu scintillaient mille étoiles,
Le vent passait, léger, comme un baiser d'amour,
Et l'ombre enveloppait de ses vaporeux voiles
Ischia, qui revêt ou dormait jusqu'au jour.*

*Les vagues expiraient sur la plage sonore,
Le nocturne nocher jetait quelque chant clair,
Et dans l'écho joyeux se prolongaient encore
La chanson du nocher et les bruits de la mer.*

*Dans l'île on eût pu voir, peut-être, sous les treilles,
Se glisser quelquefois des couples amoureux,
Fandis que, tout pensif, sous les grappes vermeilles
Le vieux pêcheur buvait quelque vin généreux.*

*Mais sous le ciel divin, sur les blanches terrasses,
Dans les champs, sur la plage, et sur l'onde, et partout
Une sérénité, descendant des espaces,
Répandait sa douceur ineffable sur tout.*

*Et dans l'apaisement suaves des molleses,
Passant tranquillement la veille et le sommeil,
On se sentait bercé par les doubles caresses
Des parfums de la terre et des souffles du ciel.*

*Mais de ce qui sourit et de ce que l'on aime
Rien ne saurait garder un éclat éternel
C'est la loi ! Mais la loi fatale ! On dirait même
Qu'un doux bonheur s'attire un destin plus cruel.*

*Maintenant rien n'est plus de la beauté première
D'Ischia, ses mai ons blanches, ses grands treillis,
Ses jardins, ses berceaux, un tremblement de terre
Les a violemment naguère ensevelis !..*

*On s'amusait !.. La vie était joyeuse !.. L'onde
Murmurait, et le ciel rayonnait de splendeur !..
Un secousse vint, subite mais profonde,
Qui répandit partout une indurable horreur !..*

*Rien ne resta debout !.. La joie était éteinte
Pour faire place au vaste et sombre effarement !
Sous les murs écroulés, dans sa rapidité étonnante,
La mort horrible avait moissonné largement !*

*Et l'on vit s'affoler les hommes et les femmes,
Les vieillards, les enfants et les pairs vieillards
Et, dans le large sillage qui vint tordre les âmes
Les survivants erraient, livides et hagards.*

*Les cris et les sanglots, les plaintes et les râles
Se mêlaient aux bruits sourds des pans de mur croulant
Et les rugissements des douleurs sans égales
S'élevaient jusqu'au ciel toujours étincelant*

*Car dans le ciel serene scintillaient mille étoiles,
Le vent passait toujours aussi légèrement
Et l'ombre enveloppait dans ses vaporeux voiles
Ischia, qui pleurait dans son écroulement !..*

*Quand vint le jour, l'horreur était inénarrable,
La Mort avait frappé partout et dans tous lieux,
Dans la rue, au repos, au lit, en pleine table,
Les humbles et les grands, les jeunes et les vieux !*

*On se mit aussitôt à fouiller les ruines,
D'où montait quelquefois un cri désespéré;
On était haletant, et toutes les poitrines
Sentaient à peine battre un cœur tout déchiré !*

*Et tout ce que le cœur, la pitié, l'héroïsme,
Doivent à tout salut dans les calamités,
Tout fut, avec ardeur, contre le cataclysme,
Par les soldats du roi tenté de tous côtés.*

*Puis le roi, que ce deuil affectait jusqu'à l'âme,
Descendit de son trône et vint, le second jour,
Apporter aux souffrants, un digne et doux dictame,
— Son royal et profond témoignage d'amour.*

*Le front triste, le fils du grand roi galant-homme
Les bras croisés, à tous miséricordieux,
Regardait, consolait, quand soudain — étant homme —
Il ne put contenir les pleurs au fond des yeux.*

*Il pleura !.. C'est qu'il n'est pas vrai qu'une couronne
Puisse empêcher un roi de voir, ni de sentir,
Ni d'aimer ses sujets, alors que pour son trône
Ces sujets sont souvent appelés à mourir !..*

*Maintenant que les morts sont rendus à la terre,
Que les pleurs sont un peu séchés, et que les murs,
En pans démantelés, gisent dans la poussière,
Tandis qu'un vent léger vient des horizons purs ;*

*De ton charmant éclat comme de ta détresse,
Que nous restera-t-il pendant longtemps de toi,
Poétique Ischia, chère île enchantée ?
— Une grande douleur... et les larmes d'un Roi !..*

Anguste R. Clavel.

NUNTA NEAGRĂ

Dramă localizată, în două acte, de Th. M. Stoescu

Dedicațiune d-lui STEFAN VLESCU.

(Urmare.)

ACTUL II-lea

Bărbatul

Scena reprezintă o odaie mare. Tablouri mari și variate, diferite obiecte de bronz și marmora. Ușa în dreapta și în fund. O fereastră deschisă în stânga, răspunde la câmp. Afara tacere și singurătate. Intr-o seară de iarnă; în soba arde focul. Un pat se zărește d'abia în umbră. În fața scenei o masă, pe care este o lampă aprinsă, și câte-va cărți.—La ridicarea cortinei, Grigore, în haine de călătorie, șade cu coatele pe masă.

SCENA I

Grigore singur, neliniștit.

(Se scoală și se duce spre fereastră)

Eri noapte, lângă țermuri, două câini urlând la lună,
 Păreau în ceasul groaznic, când morții se adună;
 Și 'l-am văzut o clipă sub cerul innegrit....
 E trist, să mori în taină, de noapte-acoperit!...
 'I-am auzit și noaptea mi se părea o vale.
 Din care ies grozave răsunete de jale....
 Și, singur, fără voce, de frică-am tremurat....
 Părea că e asupra-mi chiar cerul revoltat...
 A! Aă dreptate-aceia ce cred în prevestire:
 Natura 'n astă seară mereu 'mă-a dat de știre
 Că mă așteaptă-o oră fatală. — Vântul chiar
 Prin arbori ripește un vuet funerar.
 Ce noapte! — Ora sună.... Va trebui să plec!
 Și nici o stea!... O! noapte! Putea-voiu să'mi inec
 În tine disperarea?... O nu! Când vântul bate,
 Suspiniul unui suflet e'nnăbușit!... Străbate
 O! tristă nebunie în mintea mea d'acum!...
 Te ved, te simț în creier, și poate'n al meu drum
 Pe aripele tale voiü merge în neștire
 Și n'are să mă miște momentul de'ngrozire!
 Iar tu, o! mână rece, secure de calău,
 Lovind, să'nfigi pumnalul adânc în sinul său!
 O crimă!... Moartea vine cu sângele 'n vâlvoare

Și-ți pune în privire o pată 'ngrozitoare,
 O crimă?... Nu !... Dreptatea !... Dreptatea .... Sunt trădat !
 Dar ce lăsăm în urmă, când sufletu-a plecat?....
 Un corp hidos, o umbră de viață dispărută,
 Sarcasm necomparabil al morței, o minută
 De groază, un amestec de suferințe noi,
 Un sânge care fierbe în răni adânci,—ș'apoi
 Cenușa ce rămâne din carne și din oase.....
 Dezgust teribil !....

(pauză)

Moartă! mai sînt femei frumoase!
 Am așteptat! Și încă prea mult! Dar nu mai sper!
 Dea'mi cel puțin destinul o inimă de fier!...
 S'acum....—'Mi-e frică !...

(Pauză ; visător)

Brațul, ce-î gata să lovească
 Recade căle-o dată sub mila sufletească!
 Dar eă, voiă fi puternic și voiă lovi! o da! —
 Mormântul se deschide în față-mă, și-î voiă da
 O victimă !... Ce'mi pasă! Sunt hotărât! Să moară
 Desfrâul ei!... Cât sufer!... Și frica mă doboară!
 Dar ce?... Simți-voiă oare regrete pentru ea?
 Și ce regret?—Nici unul! 'I-am dat averea mea,
 Onoarea, fericirea, viața tot în fine,
 Și eă voiă fi'ntr'atâta de slab și de stupid
 Incât să'mi fie milă de sufletu-î perfid?
 A! nu!—De astă-dată, deschidă-se chiar cerul,
 Il voiă sfida,—svărlindu-î în față adulterul!
 Și omorând'o, oare va trebui să mor
 Și eă?... O nu!... Eă cată să fiă răspunzător
 În fața mea, în fața amicilor, în fața
 Onoarei și a lumei, să garantez cu viața
 Că am avut dreptate când am lovit în ea,
 Ștergînd cu o femeie rușinea lor și-a mea,
 Că'n fine, fără milă, mi s'a cerut de soartă,
 Să fiă calău teribil, strigînd: «Matilda-î moartă!»

(oprindu-se repede și cu frică)

O! Doamne!... Dacă dînsa ar ști ce cuget eă
 Și ar cunoaște rana ce-o port în peptul meu?...
 O! Doamne!... Dacă dînsa ar fi nevinovată
 Și m'ar iubi, păstrîndu mi o inimă curată?....

O Doamne! Dacă'n ora solemnă 'mî-ar striga
Că e nevinovată și'n sânge-ar spumega,
Și-ar fi târziu atuncea să-î daū din nou simțirea,
Iar negrele blesteme.... o Doamne!...

— O! iubirea!...

Iubirea mea!... Minciună! Căci nu mai pot găsi
Nimic, să mă oprească a nu o pedepsi!
Va trebui să spele femeea măritată
Greșeala ce-a făcut'o amanta desfrînată!...

(se așează la masă)

Aidem!... Să daū de veste prietenilor mei...
Dar cum să reînsuflu încrederea în ei,
Când m'am purtat cu dînsii atât de rău?... Ei, care
M'aū sfătuit spre bine și'n orî-ce întîmplare
M'aū ajutat, acuma s'aū dus și nu mai vor
Să știe despre mine nimic! Disprețul lor
Mă arde, mă sfășie, și n'am de astă dată
Pe nimeni să mîngăe durerea mea 'nfocată!
Prietenî!... Scumpi prietenî, chîiar voi m'ați părăsit!
A! nu! Sînt încă 'n viață, voi încă n'ați murit,
Ei bine, iată ora în care-a mea durere
Va și să recâștige a voastră mîngăere...

(Scrie două scrisori)

Scrisorile aceste sînt ultimul cuvînt
Rostit de disperare pe pragul de mormînt.
A! Vor veni! De sigur! Orî cât ar fi de mare
Disprețul lor, regretul va fi cu mult mai tare!

(Sună clopoțelul, intră un servitor)

SCENA II-a

Grigore, Servitorul.

Grigore

Veî duce cât mai iute pe la adresa lor
Scrisorile aceste, — și, fii prevîzător!

Servitorul

Prea bine!

Grigore

Câte ore să fie-acum?

Servitorul

Sînt nouă.

Ruine, locuri însemnate și priveliști Dobrogene.

ISSACCEA (Noviodunum.)

III.

Pe cursul Dunărei de jos la jumătate distanță între Reni și Tulcea, se află orașelul Isaccea, situat pe malul Dobrogean.

Legenda locală povestește că numele aceluși orașel vine de la pescaru Issac.

Pe timpurile din urmă sub dominația turcă ajunse la oare-care vază, mai ales prin cultura tutunului. Aicea se găsea *Turcii Lazî* (Armenii turciți de pe lângă Trebizonda) cari se ocupa exclusiv cu cultura tutunului.

La depărtare, de 1½ — 2 kilometri spre ost, de actualul orașel Issaccea, pe coastele unui deal, se află ruinele vechi ale unei cetăți romane.

Din vechiele ruine remase până în zilele noastre se mai găsesc rămășițele zidurilor unei cetăți ridicate pe o stâncă de calcari acoperită cu aluvion. Forma cetății este rectangulară și fie-care zid posedă o lungime de 150 metri aproximativ.

Acele ruine antice sunt în piatră cioplită de 50 centimetri pătrați lungime și 30 cm. p. lățime.

La unghiurile zidurilor se află încă până la 1856 rămășițele unor turnulețe ce aveau înălțimea de 7 metri la suprafața pământului.

Încă de pe la 1860 locuitorii din Issaccea începuseră a doborâ zidurile vechi și a vinde piatra din ele. Pe la 1864, la o depărtare de 10 metri de la acea cetate, spre malurile Dunărei, se vedea încă deschizătura unei minere, sau a unui conduct, care a fost egzaminată, de la suprafață, de D. Fridrih Weickun, secretarul inspectoratului comisiunii Europene Danubiene din Tulcea.

Această mină sau conduct subteran, era boltit și pietruit pe din lăuntru, însă foarte întunecos, așa că nu s'au putut vizita interiorul său. Astăzi din cauza dărâmării zidurilor și a pământului aruncat de cultivatorii de tutun, deschizătura acelei ruine s'a astupat cu totul.

În apropierea cetății se află și un vestit *Tumulus* ce astăzi poartă numele de *Sultan-Tepe*. *Tumuluzele* sunt niște movile urieșe de pământ, ridicate de mâini omenești și de formă rotundă.

Tumuluzele în Dobrogea sunt foarte numeroase dar și unele foarte mici. Ele stau mai cu seamă ridicate pe coamele dealurilor celor mai înalte așa

că din depărtare multă le poți zări și te poți orienta după ele. Ele erau ridicate ca morminte căci mai toate Tumuluzele unde s'au făcut săpături s'au găsit sarcofagiuri de piatră.

Tumulus Sultan-Tepe are o mărime de 20 metri în diametru și o înălțime de 10 metri. El este unul din cele mai mari și mai cunoscute din tumuluzele Dobrogei. După densusul, cel mai cunoscut și mai vestit prin mărimea lui este acel situat spre vestul orașului Constanța (Tomi).

Tumulus Sultan-Tepe și cel de lângă Constanța nu au fost încă cercetate prin săpături.

Remășițele antice de ziduri, aflate 'n marginea ostică a Issaceei ne dau forma unei *Castră stativă* a Romanilor, ceva mai mică decât aceia aflată la Iglița (Troesmis. ¹)

Se presupune de mulți archeologi, între care D-nii Dethier, directorul muzeului archeologic din Constantinople, de celebrul explorator Peters și alții, că aceste ruine antice din Issaceea ar fi rămășițele vechei cetăți Romane *Noviodunum*.

Expediția Archeologică franceză din 1865 sub conducerea d-lor Gustave Boissière și Ambroise Baudry, ce fu îndreptată mai cu samă asupra Igliței (Troesmis ²) au făcut puține cercetări și la Issaceea. — Aice au găsit o piatră cu inscripție foarte prețioasă pusă în perețele unei case din Issaceea, și despre care s'a vorbit foarte mult în Tulcea.

D. Fridich Weickum actual secretar inspectoratului Danubian în Tulcea, asigură că acea piatră trebuie să ecziste și astăzi.

O mulțime de sacrofagiuri, de pietre legionare, fragmente de piatră și lut, ulcioare mari pentru conservarea apei și a grăului, au fost desgropate din acele minere.

Cu pietrele din zidurile și turnurile cetății s'au zidit case 'n Issaceea și s'au pietruit ulițe!

Dar se fi fost în adevăr acolo situat anticul *Noviodunum*? ce este acest oraș în anticitate, care-i este istoria și ce documente vechi îl amintește? Iată un studiu demn de tot interesul și de toată lauda, și ecsprimăm cea mai vie dorință ca să se facă cercetări serioase la fața locului.

Din câte cunosc eu n'ar eczista nici o piatră cu inscripție care să vorbească despre *Noviodunum*, sau cel puțin nu s'au putut conserva nici una.

¹) Vezi G. Tocilescu, Revista de Istorie. Arch. și Filologie vol. I. fasc. I. 1882 pag. 97.

²) Rapport sur une mission archiologique en Moldavie et Valachie; Archives des missions scientifiques et literaires. Tome IV 1867.

S'aũ împărășiat, s'aũ distrus cu furie tot ce s'aũ putut lua din acele ruine antice. Apoi o parte din acele ruine aũ fost acufundate în pãmânt prin lucrãri de resboi, la o mare adâncime.—De jur împrejurul ruinelor se gãsesc o mulțime de redute 'n pãmânt, și lucrãri de apãrare fãcute în timpul resboaielor din 1812, 1828, 1854 și chiar în 1877.—Sub acest pãmânt frãmântat, sãpat, rãdicat, și iarãși din nou scormonit cu ocazia diferitelor resboaie, se pot gãsi la adâncimi mai mari, sub multe din redute, urme neîndoelnice din anticitatea latinã.

În anul 1853 în apropierea ținutului *Sultan-Tepe* lucrându-se o redutã din partea Turcilor, locuitorii ocupați cu acea sãpãturã aũ dat peste patru butoaie de stejar la o adâncime de 2¹/₂ metri. Acele butoaie aveau o capacitate de 23 vedre și toate s'aũ gãsit pline cu bani de aramã din vremea împãrãrului Constantin.—Țãranii toți aũ luat pe cât aũ putut și multã lumã de prin prejur aũ alergat sã iea.—Oamenii umpleau cãciulele, femeile pestelcele, așã cã pe la 1860 încã, d-l Fridrich Weickum a cumpãrat de la un țãran 100 bucãți cu 40 parale.

Ca și *Troösmis*, cetatea romanã *Noviodunum*, este așezatã pe un punct strategic de cea mai mare însemnãtate.—În apropierea Isacei, spre ost de dënã și în dreptul cetãții *Noviodunum*, Dunãrea se strimteazã în mod foarte simțitor. O limbã de pãmânt din preajma mãnãstirei *Terapont* din partea *Basarabiei*, intrã în Dunãre, apropiindu-se de piciorul dealului din partea *Dobrogei* pe care se aflã ruinele cetãții antice.—Acel picior de deal coboarã spre Dunãre de la o înãlțime de 17 metri, și se terminã cu 4 metri înãlțime în malurile Dunãrei. Aicea dar, mai mult de cât la *Iglița* (*Trosëmis*) este punctul cel mai îngust al Dunãrii, și mai ușor pentru trecãtoarele peste fluviu.

În timpurile moderne, pe cãnd prin prefacerile aduse de secole, sã formaserã noi popoare și sa stabiliserã noi cuceriri pe malurile Dunãrei, pe cãnd din vechia cetate romanã *Noviodunum* nu mai rãmãseserã de cât urme înformate, iar numele ei se pierduse în invãlmășiala cuceritoare a popoarelor barbare, vedem totuși, cã atacul și trecerea Dunãrei se fãceau mai cu seamã prin acest punct cunoscut astãzi sub numele de *Isaccea*.

Ast-fel fãrã a mai vorbi de trecerea Turcilor contra Polonilor, Moldovenilor și Rușilor, vom aminti trecerea Dunãrii pe la acest punct efectuatã de *Diebitz* în 1828 și *Lieders* în 1854.

Noviodunum domineazã acest punct de trecere și era, dupã cum și astãzi se poate urmãri, fortificat în partea despre malul drept al Dunãrei.

Cu systemul de colonizare și de întăritură ale poporului roman în Moesia inferioară, cetatea Noviodunum încadrează fortificările și paza Dunărei de jos. — Ea se găsește în egală distanță între Iglitza (Troesmis) și Hora-Tepe (Tulcea) și este așezată pe punctul cel mai priincios trecătorilor Dunărei pe unde adică popoarele barbare, Geții, Dacii, Sciții ș. c. l. o puteau ataca.

Noviodunum înăuntrul Dobrogei se afla, în vechime, în directă comunicație cu *Niculitelul*¹⁾ așezat la 8 kilometri în sinul unor dealuri acoperite odinioară de păduri.

De pe înălțimele lui *Sultan-Tepe* se poate vedea *Niculitelul*. — În *Niculitel* s'aun găsit de asemenea urme neindoelnice din anticitatea romană și vom da despre această localitate o schiță aparte.

NICULITELUL.

IV.

Actualmente sat locuit de Români veniți din partea Moldovei; el se află'n plasa Tulcea așezat pe un platoș de 120 metri înălțime de la fața mării și colindat de dealuri nalte. În partea despre Dunăre, acele dealuri lasă o deschizătură largă prin care străbate coama platoului, tot micșorându-se până'n malul Dunărei lângă Issaccea, pe-o întindere de 8 kilometri de la acel fluviu.

Niculitelul, acum 40 ani era un sat foarte mic astupat și'nconjurat de păduri mari și bătrâne ce se'ntindeau până la poalele Tulcei și-a Issaccei pe o suprafață de 15 kilometri în diametru. Acea frumoasă pădure este cu desăvârșire mistuită astă-zî în cea mai mare parte, și'n locul ei plugul brăzdează pământul. O mare parte de teren însă, este acoperită astă-zî, numai cu tufărișul și cioatele vechilor stejari.

Niculitelul posedă 200 familii românești cu o biserică și o școală primară nou zidită după modelul dat de guvern. El posedă 4—5 dugheni mici cu coloniale și o căsăpie. Satul năzuește a deveni târgușor.

Poziția lui este din cele mai romantice și mai atrăgătoare. Înălțimele dealurilor stâncoase și pleșuve ce 'l înconjoară, isvoarele ce 'l udă, frunzișul livezilor și al pădurilor fac din el o localitate tainică și plină de farmec. Spre ost el este ocrotit de dealul „*Zmeului*“ compus din un calcariu cenușiu deschis având o înălțime de 160 metri de la suprafața mării.

Din sinurile acestui deal izvoarește în mare cătîme o apă limpede și ră-

Vezi § IV.1)

coroasă, ce se scurge ca pârîu spre vatra satului, la marginea căruia el pune în mișcare o moară de apă a preotului Gheorghe.

Acest izvor izbucnește cu mare furie și 'n mare cătime de apă din o deschizătură de siâncă așezată paralel cu suprafața pământului. Satele de prin prejur au numit această deschizătură „*Fântâna Zmeului*“ și izvorul este considerat ca făcător de minuni tămăduind boalele. În fie-care an în ziua de Sântul *Tănase* să face de către populația creștină din împrejurimi un pelerinagiū la această fântână, și fie-care oaspe rupând câte-o peticuță din haine, o leagă în acele locuri de copaci, de tufe sau de pietre. Ei beau apa de la eșirea izvorului, și spală cu ea fața, mânele și corpul, luând și provizie de apă pentru casele lor. Ei sunt bine încredințați că prin ajutorul acestei ape vor scăpa de boalele de cari sufer sau că vor întâmpina suferințele și durerile viitoare.

Spre sud de *Niculițel* stă dealul *Peatra roșidă*, având o înălțime de 300 metrii d'asupra mării. El își trage numele de la calitatea de peatră ce posedă fiind roșiatică și cunoscută sub numele de „*melafir*“.

Spre vest de *Niculițel* stă dealul „*Gorgoaea*“ la înălțimi felurite și cari nu trec peste 130 m. de la suprafața mării. Pe coasta acestui deal care se coboară până'n vatra satului se găsesc plantațiile viilor și a livezilor. Vinul *Niculițelului* iese cu îmbelșugare și este căutat în Dobrogea.

Niculițelul după urmele antice ce s'au găsit și se pot găsi încă în sinul său, a fost fără îndoială o stație militară romană. După cum am văzut el stă în legătură cu Noviodunum (*Issaccea*) și trebuia să fi fost ca o pază înaintată a acestei din urmă cetăți. Aicea în *Niculițel*, spre nordul satului se află un val de pământ în foima și mărimea valului lui Traian dintre Constanța (*Tomii*) și Cernavoda. Acest val incinge *Niculițelul* unind între ele cele două capete de deal, care formează deschizătura; lungimea acestui val este de 2½ până la trei kilometri. În acest val și 'n viea defunctului Gheorghe Covaciu din *Niculițel* s'au găsit mai multe monede de argint de mărimea pieselor de 50 bani, dar mai groase. D-l *Fridrih Weickum* asigură că ele purtau inscripții romane.

În *Niculițel* să mai găsea până 1857—58 și o *Thermă romană*, un edificiu de băi, zidit în piatră cioplită și cărămidă la o adâncime de 2½ metri pământ de la suprafața actuală a satului.—Ea era despărțită în mai multe celule de piatră în mărime cât ar încăpea un om culcat și 'n picioare.

Aceste ruine vechi, ascunse 'n pământ, fură cu desăvârșire ecstrase afară

in 1858 și pământul pe deasupra fu nivelat.—Cu piatra și cărămidele scoase din acele ruine se zidi apoi pe acel loc Biserica română din Niculițel.

Niculițelul a fost vizitat și cercetat de cătră D-nu Déthier, directorul muzeului arhiologic din Constantinopol și de cătră celebrul turist „Peters” Cu acest din urmă se afla și d. Fridrih Weickum care afirmă că „Peters” presupunea că in „*Niculițel*” ar fi fost in anticitatea română un lagăr militar întărit, care conținea o avant-gardă inaintată a legiunei de la Noviodunum, și care găsea comunicație directă cu această din urmă cetate. *Niculițelul* fiind întărit, așa zis, de la natură, nu mai era nevoie de alte zidiri, și că valul de pământ făcut, inchizând și apărând deschizătura despre Dunăer, complecta in deajuns întărirea localității. — Așa că *Niculițel* fu la început o castră *aestiva et hivernalia* și că cu încetul deveni o castră *stativă* formând o *canabae* de puțină însemnătate.—Nici dr. Déthier, nici Peters, nici alții nu ne dau vr’uu nume roman pentru Colonia din *Niculițel*.—Probabil că Istoria nu l’a conservat până in timpurile noastre. Este însă cu putință, ca prin săpături la fața locului și mai cu seamă in valul de pământ și in prăjina „*Thermei Romane*” să se găsească ascunse in sinurile pământului inscripții care să ne dea istoria acestei localități antice.

Const. P. Scheletii.

LA PADUREA DE LA COMANA

*N*imica n'are ca pădurea mai multe farmece s'atrăgă
Un suflet ce iubește taina frunzișelor cu umbră dragă
Și nicaieri nu poți mai dinade lumea n'treaga sa te pierzi
De cui pe 'ngustele-i polece subț bolșile-i cu frunze verzi

Frumos e muntele ce n'nalță spre ceruri fruntea lui semeală,
Frumos e câmpul ce sa 'ntinde ca și o mare de verdeață
Frumoasă, marea liniștită sa cu talazul razorati,
E însă nimica cu padurea nu poate fi asemuit.

Ea n'are 'n simul ei casteluri, dar soarele când o izbește
O populeazu cu fantazme și vântu-o face de vorbește,
Șaci zarești palaturi n'alle șaci când ele se desfac
Ridică voca ori-ce frunză și 'n om să schimbă-ori-ce copac.

Și câte gânduri nu deșteapta căle-un ștejar mai vechiu, ce știe
A veacurilor dispărute povestea cea de barbație,
El ce subț umbra lui bătrâna s'adapostească a putut
Câte-un Mihail al tării noastre trăit și mort necunoscut.

Pădure, cine nu iubește suava ta melancolie
Tu ce ridici spre ceruri brațe visându-ți dulcea poezie,
Și care om venind in tine nu sa pricepe inulțat
Cu ranile in piept inchise cu doru 'n suflet alinat?

Poetul dacă se așează la vre-o rîspînte cu săntână
Vorbește cu izvorul limped de-a codrului frumoasa zina
Ce se tot face nevăzuta de când nu sunt nica frați de cruci,
Nici verzișori frumoși ca zmeii, nica potera și nica haiduci.

Și cântecele ce deșira i sunt adesea însoțite
De milioanele de frunze in soare-apune poleite,
Iar apa alergând la vale, cu murmuru-i nedefinit
Le duce fară de-a și unde și nica de unde i-au venit.

Ciobanul dacă să zarște printre deșigul tei cel verde
De rînd de-ar fi la n'nfățșare, înfățșarea lui și-o pierde
Și ca 'ntr'o cadru ce-ar coprinde pe vr'un cioban de-au lui Virgil
Sa 'ntiparește o idilă pe chipu-i încă de copil.

Il vezi alătura cu mieii ze care blând îi pastorește
Cu pieptul gol, in vînt cu țărul ce alba fața i-o umbrește,
Ca 'n vremuri clasice de simțu dar și frumos și fericit
Precum n'a fost pînă acuma te nimini încă n'ncipuit.

Flacaul dacă pe subț searu 'și adapostește-a lui comoara
De dragoste înflăcărata subț umbra ta ce'l înfășoara
Din om ce este 'l faci sa para ca sfîntu Gheorghe de murei
Și tremură s'eramanu futa subț burta lui de îndra-neș.

*Din ori-ce goapta faci un cântec, și voca lui este-o vioară
Ce când îi zice „Mariuța“ o și patrunde, o și'nfloara,
In cât, ca popa l'a eî nuntă e numai bietul Dumnezei,
Și dânsa crede c'o cunună nu c'o faptură ci c'un zmeu.*

*Padure, cadrul teu convine la bucurie și durere...
Dar cântecul ce pe-a mea buză începe azi-a tresalta
Din nou ca sa răsune liber și sa'și reia a lui putere;
Padure, are trebuința de cadrul și de umbra ta!*

*Cu gândurile mele singur aș vrea ca să mă pierd prin tine,
Sa simt o dulce voluptate sorbindu'ți aerul cel viu,
Să nu mai s'afle om să știe nici de-al meu nume nici de mine
Și tot așa su nu mai fie nici om de care eu sa știu.*

*Tacut, subî frunze ca nălucă să mă strecoz fără'ncetare
Pe unde locul mai sêlbatic s'ar iniâmpla în drumul meu,
Ca dând uitării lumea 'ntreaga și eu s'am parte de uitare
Ranit de lupta unei viețe pe care n'am cerut'o eu.*

*La soarele ce se ridică să cânt cu frunzela ce cântă,
Cu paserile modulându-și concertul lor neîntrecut,
Cu șoptitoarele izvoare ce'n armonie se frământă
Pe patul de-albe pietricele ce le e vecinic așternut.*

*Iar cufundat prin al meu suflet în armonie și'n verdeață
Cu'nchipuirile frumoase ce'n al meu cuget s'ar ivi,
Sa simt și lumea să'nțeleagă ca de-are tratul vr-o dulceață
E de-a uto căl porți pe umeri ș'amenință a te strivi!*

Al. A. Macedonski.

LOGICA

Despre propozițiune.

1. Despre propozițiune, cantitate, propozițiunî totale și propozițiunî parțiale, calitatea afirmativă negativă 2. Propozițiunî simple complexe condiționale disjunctive 3. Opozițiune de propozițiunî 4. Propozițiunî subcontrare și subalterne 5. Propozițiunî modale: asemănare, cantitate, coexistență, succesiune 6. Propozițiunî echivalente, a). Propozițiunî universale și particulare b). Grade în conotațiune c). Obversiune d). Conversiune e). Inferență hipotetică f). Propozițiunî sinonime.

1. Propozițiunea este enunțul unei judecări, totuși se poate distinge; 1° operațiunea mintală prin care noi declarăm că două lucruri se convin sau nu se convin, și 2° afirmațiunea acestui raport, afirmațiune care conține un element mai mult, elementul subiectiv, a treia, intervențiunea credinței mele, care mă angajază, însă numai pe mine. Această judecată: „Pământul este rotund“ conține o noțiune de raport, când eu pronunț această afirmațiune arăt, că eu cred în acest raport, însă că vorbesc numai pentru mine însumi, fără a mă raporta în credința celor-l-alți oameni. Este adevărat, că din punctul de vedere practic, această distincțiune a propozițiunii și a judecării poate fi neglijat, judecata fiind tot d'auna condițiunea sub înțeleasă a propozițiunii

De asemenarea cum noțiunile și propozițiunile comportă o gradațiune în generalitate tot ast fel generalitatea celor d'ântăi care face generalitatea celor de-al doilea. „Oamenii, animalele, ființele organizate“, iată o serie de noțiuni din ce în ce mai generale; asemena se găsește această serie crescând de generalitate în propozițiunile următoare „oamenii sunt condamnați a muri ca și animalele și ființele organizate“. Propozițiunile sunt supuse la legea de relativitate, în acest sens că orî cărei propozițiunii corespunde o propozițiune corelativă, la orî ce afirmațiune o negațiune: „Europa este situată la nordul equatorului. Europa nu este situată la sudul equatorului. — Amiciția este o plăcere. — Amiciția nu este o greutate, nici un lucru care ne lasă indiferenți.“

După aceste prime indicațiuni stabilite, trebuie de a considera propozițiunile sub diversele puncte de vedere sub cari ele se prezintă. Cel d'ântăi este cantitatea: propozi-

țiunile sunt sau totale sau parțiale, sau cum se zice mai în general, predicatul este universal și particular. „Toate planetele sunt rotunde, toate virtuțile sunt utile“; adevărat al subiectului în toată ecstensiunea acestuia, și în toate cazurile posibile, propozițiunile sunt totale sau universale. „Câte-va planete sunt mai vaste de cât pământul, — câte-va virtuți sunt dificile de implinit, câți-va oameni sunt înțelepți“ aci predicatul nu este adevărat al subiectului decât într'o parte din ecstensiunea sa, sau într'un număr indeterminat de cazuri; propozițiunile sunt parțiale sau particulare. Această distincțiune este în general indicată prin cuvintele tot, câți-va, dară, mult, puțin, încă prin sensul chiar ce se alătură la următoarele: „Omul este slab“ este învederal că „toți oamenii“. Sub această formă, propozițiunile câte odată sunt ambige (lipsite de claritate) cantitatea lor rămânând indefinită. „Alimentele sunt compuse chimic din oxigen, carbon etc.“ este o propozițiune universală, căci e vorba de toate alimentele, „alimcintele sunt necesare pentru a susține egzistența umană“ este o propozițiune particulară pentru că nu e vorba de toate alimentele, însă numai de unele.

Propozițiunile sunt sau afirmative sau negative, considerate sub raportul calității: „vinul este bun, vinul nu este bun. — Petru este virtuos. — Petru nu este virtos. Aceste propozițiuni, luată într'însă, au aceeași valoare ca cunoștințe, dar sunt nu numai diferite ci chiar contrare, opunându-se una alteia ast-fel că interpretând această opozițiune, noi putem determina toate consecințele uneia după consecințele alteia: a judeca că Petru e virtuos este a'i atribui ca consecință „că el merită stima“ sau „că el nu merită“ în cazul contrariu.

Semnul negativ este în general nu, sau prefixele și sufixele cari echivalează cu acest cuvânt, ca util, inutil, apod (fără picioare) ca „departe de, contrariu de, lipsă sau absență de, puținul“ chiar are adesea sensul pur negativ.

Combinând una cu alta, diferența propozițiunilor din punctul de vedere al cantității și diferenței lor, din punctul de vedere al calității, se obține patru clase de propozițiuni, pe cari scolasticii le însemnă prin literele următoare:

A propozițiunii universale afirmative.

E „ „ negative.

I „ particulare afirmative.

O „ „ negative.

A și I erau trase din affirmo: E și O din Nego.

O distincțiune din cele mai ingenioase a fost făcută pe calitatea predicatului sau atributului, de autorul englez Hamilton, care crezând că sunt insuficiente cele patru forme vulgare adoptate pentru uzagiul silogizmelor, le-a analizat mai profund, mai adăogând patru forme adiționale. Fie orî ce X este Y, toți oamenii sunt slabi. — Y poate fi luat în două sensuri, a însemna orî ce Y sau numai câți-va Y, — toate ființele sunt slabe sau câte-va ființe sunt slabe numai. — Sunt dară două forme posibile toți X sunt unii din Y, toți oamenii sunt unele din ființele slabe; — aceasta este sensul presupus al formei ordinare, în care calitatea predicatului nu este determinată.

Când predicatul este luat universal, forma A devine: orî ce X este Y excepțiune de X, — sarea comună este clorure de sodiu: nu este clorure de sodiu care să nu fie sare. Aci termenii sunt coecstensivi, adică sinonimi.

Afirmațiunea particulară I se prezintă asemenea sub două forme : orî ce X este Y, oare care planete sunt corpuri cerești; căți-va Y sunt X, — căte-va corpuri cerești sunt planete, — ceea-ce e coprins în toți X sunt căți-va Y, — toate planetele sunt căte-va corpuri cerești.

Este adevărat că aditîunile, propuse de Hamilton formelor negative, n'aũ fost adoptate de nici un Logic : în forma E, nici un X nu este Y, — nici un muritor nu este D-deũ, subiectul și predicatul sunt unul și altul universal. Este aci o negațiune, o eccluziune totală și reciprocă : nici un individ din clasa oamenilor nu poate fi confundat cu nici un individ din clasa zeilor. În negațiunea particulară, O, orî ce X nu este Y, — orî ce oameni nu sunt Europei, — subiectivul este particular și predicatul universal.

2) Propozițiunile sunt atât simple cãt și complicate; cele de întãiu nu sunt compuse decãt din subiect și predicat „Soarele resare“; cele de al doilea coprind mai multe subiecte sau mai multe predicate : Anglia, Franța, Russia sunt puteri maritime. — Russia a susținut numeroase resbele și a făcut întinderi foarte mari“. Se vede lesne prin analizã, cã aci sunt mai multe propozițiuni conțunute în una singurã aparentã, și cari ar trebui sã fie ecspuse separat.: „Anglia este o putere maritimã, — Franța este o putere etc. — Russia a susținut mai multe resbele, Russia a făcut etc.“ Aceastã distincțiune este mai mult un resort al gramaticii de cãt al Logicii.

Propozițiunile complicate, cari se raportã mai special la Logicã sunt propozițiunile condiționale și propozițiunile disjunctive. În aceste douẽ cazuri, propozițiunile distincte sunt unite pentru a se mãrgini la acela-și sens : „Dacã ignoranța dã fericire, este o nebunie a fi înțelept“ : eatã o propozițiune condiționalã. Se dã cont de aceastã formã logicã, zicẽnd, cã una din ambele propozițiuni este consecința celei-l-alte : dacã antecedenta este rezolvatã, consecuenta este asemenea.

„Petru este în casã sau în grãdina“ iatã o prepozițiune disjunctivã care exprimã o alternativã : cã însoțește douẽ condițiuni, ast-fel cã daca una este realizatã, cea-l-altã nu este; sau Petru este în casã și atunci nu este în grãdinã; sau este în grãdinã și atunci nu e în casã.

Fie-care din aceste propozițiuni servesc de basã la o categorie specialã de transformãri logice cari constituie o varietate presupusã a raționamentului sillogistic. Cuvẽntul hipotetic ecsprimã de o datã formele condiționale și disjunctive, și termenul categoric reprezintã toate cele-l-alte propozițiuni.

3) Negațiunea în sensu sãu absolut se manifestã în opozițiunea unei afirmațiuni universale la o negativã universalã : A opus la E, ca : „Toți oameni sunt înțelepți, nici un om nu este înțelept“. Ceea-ce se numește în Logicã, opozițiunea contrariilor; din punctul de vedere al ecstensiunii, negațiunea cea mai intinsã și cea mai profundã poate fi propusã. Așa sã întãmplã rar ca sã se poatã, în locul unei propozițiuni universale, a se substitui propozițiunea universalã contrarie. Într'o asemenea opozițiune trebuie a observa cã douẽ contrarii nu pot fi adevãrate de o datã, pe cãnd ambele pot fi false. „Toți oamenii sunt înțelepți și nici un om nu este înțelept“ nu pot fi adevãrate în același timp, propriul uneia din douẽ propozițiuni fiind de a declara cã cea-l-altã este falsã; cu toate acestea, este posibil, ca nici una nici cea-l-altã sã nu fie adevãrate și cã ambele sã fie false, veritatea putẽnd a se gãsi într'o idee intermediarã, pusã la egalã distanțã, a

Al. Sihleanu.

ști că câți-va oameni sunt înțelepți și că câți va nu sînt. Se va observa mai mult prin raportul contrarietății, că propozițiunile contrarii diferă numai din punctul de vedere al calității, una afirmă, cea-l-altă neagă. Însă ele sunt de aceeași cantitate. Negațiunea poate consista în opozițiunea unei universale afirmative la o particulară negativă, — A la O, — sau a unei universale negative la o particulară afirmativă, — E la I: ceea-ce se numește opozițiune contrazicătoare.

În primul caz, avem: „toți oamenii sunt înțelepți — câți va oameni nu sunt înțelepți“; în secundul: „nici un învățat nu este modest; câți-va învățați sunt modeste“, propozițiunii ce se disting de cele precedente, numindu-le contrazicătoare. Ele au pentru caracter distinctiv, de a nu putea, nu numai ca cele precedente de a fi adevărate în același timp, dar de a nu putea fi false ambele de o dată: dacă una este falsă, cea-l-altă trebuie a fi adevărată; dacă una este adevărată cea-l-altă trebuie a fi falsă, fără a se putea avea intermediari: sau toți oamenii sunt înțelepți, sau câți-va oameni nu sunt înțelepți. Cele două propozițiunii sunt astfel în cât noi trebuie a alege una sau alta. La această specie de opozițiune se rapoartă principiul semnalat pentru întâia dată de Aristote și care apoi a fost tot-d'auna privit ca o lege fundamentală a cugetărei, *legea eccluziunei de mijloc*.

Trebuie a observa mai mult că, în propozițiunile contrazicătoare, este diferența, nu numai în calitate, dară asemenea în calitate: una este afirmativă, cea-l-altă este negativă; una este universală, cea-l-altă este particulară, circumstanță, care în loc de a mări opozițiunea, o micșorează; schimbarea cantității universale în cantitate particulară, slăbește opozițiunea în calitate. Intrebuițarea cuvântului negativ cel mai energic, *contradicțiunea*, pentru a desemna această formă puțin slabă de opozițiune, cere oare cari ecsplicațiuni. În discursul ordinar, persoana, care la o afirmațiune ca aceasta „toți alegătorii sunt cumpărați“ ar putea răspunde prin această negațiune absolută „nici un alegător nu este cumpărat“, ar trece pentru a fi contrazis afirmațiunea în modul cel mai radical. Dacă ar declara „că câți-va alegători n'au fost cumpărați“ aceasta ar trece o simplă contradicțiune; pe când propozițiunea „nici un alegător nu este cumpărat“ ar fi o contradicțiune de cel mai mare grad. Cuvântul de contrar ar fi privit foarte slab pentru o negațiune universală. Este evident că contrazicătoarea logică, dupe cum am definit-o, ecspirmă o negațiune mai mică de cât *contrariu* logic: ea neagă așa de puțin, în cât poate eccluzde-possibilitatea unei negațiuni mai mici, ea este minimum de negațiune. Pe când acela care afirmă se ecspune a primi universală afirmativă: „Toți oamenii sunt înțelepți“ acela care neagă cu timiditate și rezervă, se mulțumesc de a indica o eccepțiune la regula generală; el nu va zice: „nici un om nu este înțelept“, ceea ce în limbajul ordinar ar fi contradicțiune absolută; el va zice simplu că „câți-va oameni nu sunt înțelepți“ el neagă atât de puțin în cât nu se lasă posibilitatea de a nega mai puțin; el alege atât de timid *terenu* său, în cât eccluzde ori-ce contrazicător mai timid încă. În adevăr cuvântul „quelque“ indică că voește a face o eccepțiune, ori cât de unică ar fi. *Câți va* poate însemna numai *unul*; ceea ce ar fi încă un mijloc ecclus. „Toți oamenii sunt înțelepți“ nu poate fi negat mai slab de cât prin: „un om este înțelept“.

Iată cum poate fi ecsplicată întrebuițarea termenului celui mai energic pentru opo-

zițiunea cea mai slabă. Aristote, divizând propozițiunile după cantitatea universală sau particulară, insistă asupra dificultăților ce sunt de stabilit, și facilitatea ce este a returna o propozițiune universală, afirmativă sau negativă. Sarcina aceluia care afirmă, este laborioasă; el trebuie a se asigura de *fie-care* caz în particular; sarcina aceluia care neagă este mai simplă: lui i e destul de a găsi un fapt contrazicător. Dacă era necesar pentru a combate o afirmațiune universală, de a stabili o negațiune universală, respingerea unei generalizațiunii incorecte ar fi adesea o dificultate neînvinsă. Însă aceasta nu e necesară: un simplu fapt contrariu e destul. Acest caracter, de a fi suficient pentru respingere, face importanța propozițiunii contrazicătoare limitată. Este mai ușor a stabili că negațiunea universală are același efect.

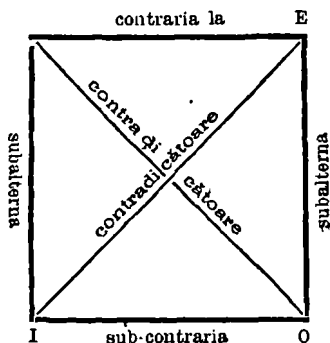
Oare-cară propozițiunii contrari și contrazicătoare se confundă: „Petru este în casă, — Petru nu este în casă. — Lumea este eternă — Lumea a fost creată într'o zi.” Nu este mijloc, în acest caz, de și ecclusiunea poate fi completă.

Un alt caz, se prezintă, când o lege generală depinde, în veritatea sau falsitatea sa, pe un singur eveniment, cum se întâmplă în legile de cauzalitate. Dacă se descoperă un nou metal și se operează o singură dată fuziunea sa la 150° centigrade, se poate afirma într'un mod general că la aceeași temperatură fuziunea metalului se va produce tot-d'a-una: aci contrarietatea și contradicțiunea sunt același lucru, metalul se topește la temperatura indicată, uniformitatea legilor naturei depărtând ori-ce supozițiune intermediară, ca, de ex: oare-cară porțiuni din metal intră în fuziune la această temperatură și altele nu.

4. Un alt merit logic al formei contrazicătoare este substituțiunea pentru negațiunea unei propozițiunii universale, afirmațiunei echivalente și corespondente. Când se neagă A se afirmă O prin aceasta chiar; dacă nu este adevărat că „toți oamenii să fie înțelepți”, este adevărat că „câțiva oameni să nu fie înțelepți”.

Propozițiunea contrariă și propozițiunea contrazicătoare sunt singurele forme importante opozițiunei, căci opozițiunea unei afirmative particulare este imperfectă, căci cele două propozițiunii sunt compatibile și adesea adevărate de odată, de și nu pot fi false una și cea-l-altă, totuși această opozițiune este citată de ordinar.

Aceste propozițiunii au fost numite sub-contrarie și sunt indicate prin cea ce se numește pătratul opozițiunii. Pentru eseplicațiunea figurei adăogată aci,

trebuie încă a observa că relațiunea (nu se mai poate numi opozițiune în sensul riguros al cuvântului) între propozițiunea universală și propozițiunea particulară A și I, E și O este numită subalternă, ceea ce indică o relațiune de subordonațiune.

Aşa: A orî-ce om este muritor este contrarie la

E nici un om nu este muritor și contrazicătoare cu O orî-care om nu este muritor.

E nici un om nu este muritor, e contrarie la

A Orî-ce om este muritor, și e-te contradicătoare cu I orî-care om este muritor și reciproc.

I orî-ce om este muritor este sub contraria la

O un om nu este muritor.

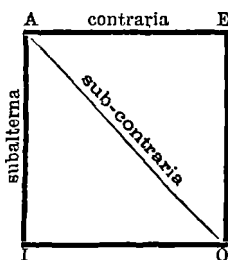
Se observă de asemenea că A orî-ce om este muritor

are pentru subalternă I un om este muritor

și că E nici un om nu este muritor

are asemenea ca subalternă O un om nu este muritor.

Se poate modifica acest tablou, stabilind opozițiunea universalelor A și E, ca o contrarietate completă și opozițiunea universalei la particulara de calitate opusă, ca o contrarietate parțială a subalternei, A O și E I, fiind date sub-contrarie, opozițiunea lui I O n'are trebuință de cuvântul care-l exprimă, de și nu se alege termenul supercontrar, ca în ce ar da patrutul adăugat aci :

Această formă este consecința vederilor expuse mai sus, asupra negațiunei imperfecte a propozițiunilor contrazicătoare. Ea este în conformitate cu sistemul figurei (imprumutată paralelogramului de forțe) conformitate aparentă fondată pe o convenință mai profundă. Așa A E fiind o latură a pătratului, linia subalternelor A I fiind latura adjacentă, compozițiunea celor două laturi în diagonalele A O; EI suportă contrarietatea subalterne sau sub-contrarii. Nu este aci numai o coincidență a limbajului; este impresiunea ce face ca contrarietatea subalternă sau subordonată este o formă parțială subordonată contrarietății; o propozițiune universală se opune, nu la o universală, dară la o particulară, dând o contrarietate diagonală sau oblică, în loc de o contrarietate completă sau întreagă.

Este încă o formă diferită de cel precedent. Aristote întrebuintează diagonal-le pentru opozițiunea completă a două universale A și E. Condițiunile sau sub contrarietatea AO, EI sunt laturile (între dreapta și stânga) nu este opozițiune indicată între A și I, între E și O; și a doua diagonală este lăsată în alb, I și O nefiind, propriu vorbind, contrarii. Acest pătrat are meritul de a reprezinta, prin cea mai lungă linie, opozițiunea cea mai completă; această linie este cea care împarte figura: din această dispozițiune derivă expresiunea propozițiunilor *diametralmente* opuse, pentru a desemna opozițiunea universalelor.

5. Fiind-că în limbajul ordinar propozițiunile se prezintă adesea sub formă calificată sau modificată, Aristote a stabilit o categorie specială pentru această specie de propozițiune, desemnându-le sub nume de propozițiuni modale; propozițiunile cari nu sunt modificate, intră în forma numită pură.

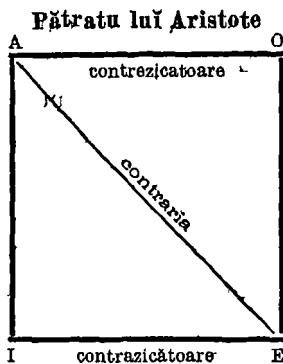
Așa, dacă noi zicem în geometrie că concluziunea este „o derivațiune necesară de premise“, afirmațiunea va fi modală; ea expune o veritate, însă în același timp, ea o califică ca o veritate necesară. Contraria de „necesară“ este „contingent“, caracter ce dă loc ast-fel, la propozițiuni modale, acelea ce concern, de ex., veritățile phisice, aceste fapte putând, în adevăr, a fi dispuse alt-fel: Ocsigenul se combină cu hidrogenul pentru a forma apa, fapt asigurat, dară ce ar putea să nu fie. Alte forme ale modalității vor fi posibilul și imposibilul, caractere cari pot asemenea califica propozițiunile. Aristote reduce aceste patru forme la două: *necesarul* și *contingentul*. Se presupune asemenea că el socotise *adevărul* și *falsul* printre formele modalității. De și aceasta ar fi constatată câte o dată, nu pare a avea dreptate aci, de a nu admite aceste două forme. Trebuie asemenea a admite *probabilul* și *neprobabilul*. Același argument face a generaliza formele modalității, adăogând aci idea de *timp* și calificațiunea indicată prin diversele adiective.

Este adevărat că asemenea propozițiuni ies din domeniul strâns al Logiceii sillogistice și formale, și au raport, nu numai în formă, dar și în fond. Trebuie cu toate acestea, a găsi loc într'o logică mai coplehensivă.

Pentru a expune diviziunile Logiceii inductive, este necesar de a clasa propozițiunile după sensul lor sau însemnarea lor.

Dacă se zice: „Aristide este just“ nu este simplu repetirea numelui de Aristide sub alt nume. În adevăr, cum numele de just a putut fi aplicat lui Aristide? Întâia dată când numele de just a fost întrebuințat, nu se cunoștea încă Aristide, dar se știa că un număr oarecare de oameni s'au condus după niște reguli sigure în viața lor, și s'au dat acestei conduite numele de „justiție“. De atunci, ori-ce practică, în urmarea timpurilor, același gen de viață, merită același nume. Prin urmare, propozițiunea este: „Aristide este just“ va să zică că Aristide seamănă cu un număr oarecare de persoane, cari au viețuit înaintea lui, și că el se aseamănă într'un punct prin care ele se aseamănă între ele și care le-a atribuit numele de „just“. Propozițiunea în chestiune este o afirmațiune de asemănare, la care se adaugă un alt caracter, „Coegzistența“ lui Aristide și calității numită justiție. Două lucruri sunt menționate în propozițiune și sunt legate una de alta printr'o afirmațiune care declară că ele coegzistă în același subject. Spiritul nostru, în adevăr, nu face de cât a trece de la o afirmațiune la alta, legându-le, când însușesc între ele un raport de asemănare; așa nu se poate zice cu justete, că, când zicem: „Planetele sunt corpuri rotunde“ facem a intra clasa „Planetelor“ în clasa „corpurilor rotunde“, căci în adevăr „rotund“ este un atribut, și clasa atribut, în loc de a fi o colecțiune determinată de indivizi, este din contra de natură elastică și indefinită, tot-d'a-una deschisă și gata a primi noi indivizi.

Propozițiunile, cum se vede, implică afirmațiunea asemănării, și prin urmare dife

renței, și ast-fel este, în adevăr, fundamentul cunoștinței. Dar sunt câte-va cazuri, în care, acest caracter special al asemănării sau diferenței consistă sau în calitatea, sau în coegzistență, sau în succesiune.

Propozițiunile de cantitate copriind împreunarea științelor matematice și toate aplicațiunile numerice a celor-l-alte științe; ele au pentru, predicat *egalitatea* sau *neegalitatea*. așa, în aritmetică, adăruirea și subtracțiunea, tabla multiplicăruionii și regulă de trei; care sunt operațiunile fundamentale ale acestei științe, sunt afirmațiuni care stabilesc acordul sau dezacordul în fapt, de cantitate, și care au pentru tip această afirmațiune: două și două fac patru. Propozițiunile de geometrie pot a fi rezolvite în același mod; algebra este esențialmente o metodă de equațiuni; artele chiar, și manifestațiunile vieței în general dau continuu ocaziunea de a măsura, adică de a afirma egalitatea sau neegalitatea mai mult sau mai puțin, și aceasta nu numai în lucrurile având dimensiune, dar încă acolo chiar, unde, ca în nuanțele de sentimente, această evaluațiune pare mai puțin a se împrumuta. Acestea sunt mai cu seamă științele deductive care au pentru caracter de a fi științe de cantitate; în adevăr, dacă fundamentele lor sunt inductive, ca cele-l-alte științe, este prin operațiunile pur deductive ce împlinesc cea mai mare parte din sarcina lor.

Propozițiunile de coegzistență sunt de două feluri: în cea d'ântăiu e vorba de situațiune și acelea pot atunci fi considerate ca propozițiuni de *contiguitate în spațiu*, ele se rapoartă ecclusiv la lumea ecsterioară. Așa, geografia, este o serie de propozițiuni de acest fel, o mare, un fluviu, un șir de munți, sunt numite obiecte, cu care această știință determină, prin raport la alte obiecte, situațiunea locală. Oare-care propozițiuni de coegzistență în spațiu afirmă simplu raportul conținătorului și conținutul „Petru este în casă” sau încă raportul de procsimitate, cu ajutorul cuvintelor „aproape de, de-asupra de, de desubt de, la sutare distanță de.” A doua formă a coegzistenței este *inherența* în același subiect; o bucată de aur conține în fie-care din atomele sale atributele, care caracteriză acest metal: culoarea, lustrul, greutatea etc.; spiritul posedă facultățile care îi sunt inherente, toate atributele morale se unesc în unitatea de *eu*.

Un mare număr de cunoștințe științifice se așează în această categorie de propozițiuni: proprietățile mineralelor, plantelor, organismului fizic și moral al animalelor sunt ecspimate în afirmațiuni de coegzistență de acest gen, și căuțarea lor este o ramură din metoadele științifice sau ale logiceii.

La *succesiune* ca și la coegzistență, se alătură două specii de propozițiuni. Prima specie copriinde propozițiunile, care determină contiguitatea în timp, categorie coresponzătoare propozițiunilor de contiguitate în spațiu: așa că multe afirmațiuni se mărginesc a indica ordinea succesiunii evenimentelor, fără a menționa relațiuni mai strênse. Fiind că lumea este guvernat prin legea schimbului, este între fenomene un ordin de succesiune ce se poate ecspune ca într'o istorioară (narațiune); iarna precede primăvara, care precede vara; junimea succede copilăriei și este urmată de etatea virilă. (Insemnând ca aci, cea-ce precede și cea-ce urmează, se determină raportul de succesiune; aplicațiunea numerilor completeță acest raport, ce se enunță prin termenii de timp, zi, lună, an.

A doua formă de succesiune este desemnată sub numele de raport de cauză la efect,

Cauza și efectul se prezintă sub aparența succesiunii, dară acest raport coprinde ceva mai mult de cât simplele succesiuni. Se supposează existența unei legături, unui necus, unei energii și unei puteri determinate în virtutea căreia un fenomen dă naștere la un altul, ca: combustia carbonului transformă apa în vapori; lumina este un agent de descompoziție; necazul slăbește sănătatea, etc.

Logica inductivă se ocupă, în primul loc de propoziții relative la atribute inerente în același subiect; și în al doilea loc, de propozițiile de cauzalitate. De și principiile științelor cantitative sunt ele însuși asemenea inductive, aceste inducții sunt atât de simple și atât de mărginite, în cât poate a se mulțumi, pentru a le cunoaște, din eșpusul ce dă logica deductivă.

6. Echivalența propozițiilor, pentru a exprima același fapt, este foarte importantă de studiat; operațiunea, prin care se transformează o expresiune în alta, este atât de utilă raționamentului, în cât s'a numit câte odată „inferență.“

Se distinge 6 primii echivalente cari sunt:

1. Propoziții universale și particulare.
2. Grade în comotațiune.
3. Obversiune.
4. Conversiune.
5. Inferență ipotetică.
6. Propoziții sinonime.

Fie-care din cele cinci prime echivalente urmează un plan, definit, susceptibil de reguli precise, și constituie forme logice. A șasea este îndeterminată din natura sa, și scapă din reguli, dară nu conservă o mare valoare.

a) O propozițiune universală este suma echivalentă a mai multor propoziții particulare, așa nu se face în realitate o inferență, dară mai mult o repetițiune, așa zicând: oricare A este B, așa dară un oarecare A este B, — toți oamenii sunt muritori deci câți-va oameni sunt muritori. Noi nu facem de cât a rezolva o propozițiune universală în elementele sale, și luăm aceste elemente a parte, ast-fel cum erau mai înainte ca propozițiunea universală să fie formată. Legea de consistență voește ca cel ce afirmă universal un fapt, să rămână fidel la această afirmațiune în fie-care caz particular.

b. Dacă se egzaminează în fine gradele comotațiunii, se vede că prin raport la comotațiunea sa și comprehensiunea unui cuvânt, nu este inferență a afirma mai puțin după ce s'a afirmat mai mult. Când zicem „Petru este un om“, nu afirmăm că el posedă fie-care din proprietățile comotate prin cuvântul „om“; aceasta nu este dară o afirmațiune nouă, dară o simplă explicațiune a termenului abreviat „om“; adică afirmațiunea „Petru este o ființă viețuitoare, — Petru este un animal — Petru este o ființă, etc.“

Noi suntem liberi de a atribui sau nu atribui atributele unui obiect, fără să fie o inferență reală. Noi putem zice asemenea încă: „Socrate era înțelept, — Socrate era virtuos, — Socrate era un martir“. Aceasta este o operațiune gramaticală, dupe cum s'a văzut, mai mult de cât logică. De asemenea „Socrate era virtuos“ echivalează cu „era în Grecia un om virtuos“. Deci Socrate, comotând, între alte lucruri, un om, un singur om, a zice „Un om era virtuos“, nu este a exprima un adevăr nou, dar a repeta pur și simplu o parte

din adevărul primitiv. „Socrate era virtuos.—Socrate era sărac“ dă exact „Un om era virtuos și sărac—sau un om sărac era virtuos“, egzemplu care are oare-care importanță în teoria silogismului. Forma ce se numește obversiune consistă în afirmarea unui lucru, a fi u totul gata a nega lucrul contrariu: „Calea este lată, însă nu este cu pantă“ iată două propozițiuni cari nu exprimă două fapte, dară unul singur sub două aspecte diferite. Trebuie seă a primi cele două propozițiuni, sau a le respinge pe ambele. Dintr'una sau dintr'alta nu este progres nici adțiune în cunoscință, noi nu facem de cât a complecta ecspresiunea cugetărei noastre, care, în general, este eliptică și incomplectă, din punctul de vedere al omisiunii faptului correlativ.

La fie-care din cele 4 forme de propozițiuni A, E, I, O, corespunde o formă de obversiune.

Așa pentru A, ori-ce X este I,—ori-ce om este muritor,—trebuie deodată a opera obversiunea predicatului și a pune semnul negațiunii în capul propozițiunii: nici un A este un I: nici un om nu este nemuritor. Pentru forma I, oare care X este Y,—câți-va oameni sunt înțelepți: trebuie asemenea a opera obversiunea predicatului și'l face a preceda semnului negativ: oare-care X nu este un Y: câți-va oameni nu sunt nebuni.

De asemenea pentru forma E, nici un om nu este D-zeu: obversiunea consistă în a zice: ori-ce X este un Y,—toți oamenii sunt nu D-zei; trebuie a opera obversiunea predicatului și a înlătura semnu lnegațiunii.

În fine pentru O, ori-ce X nu este Y,—câți-va oameni nu sunt înțelepți: regula consistă în a opera obversiunea predicatului și a suprima negațiunea: oare-care X este un Y,—câți-va oameni sunt nebuni cea-ce schimbă natura propoziții.

(Va urma)

Christodul I. Suliotis.

MANGĂIERILE

Vântul mi-a bătut la geamuri și pe aripele sale
 Mi-a adus parfum de munte, mi-a adus parfum de vale;
 Luna mi-a trimes o rază de argint ce s'a jucat
 Ca o dulce mângăiere pe obrazu-mi întristat;
 Muza ce de-o lungă vreme amuțea l'a mea chîemare
 Mi-a șoptit un dulce cântec și mi-a dat o sêrutare,
 Iar postașul imi aduse subt hârtia unui plic
 De la Scrob mângăritare de poet și de amic.

Scuturându-mă într'ăstfel de birfeli nerușinate
 Adunat'am inprejuru-mi mângăierile-adorate
 Și cu vântul ce la geamuri imi bătea necontenit
 Despre munte, despre vale, despre toate i-am vorbit;
 Raza lunii din fereastră și cu Muza-mi prea iubită
 Incingându-mi trista frunte c'o ghirlantă înflorită
 Mă făcea să cânt mai vesel deșirând din acel plic
 De la Scrob, mângăritare de poet și de amic.

Și șoptea vânt, rază, Muză, plic, scrisoare : „Cântă încă, —
 „Pentru tot ce ę insultă fă'ți din inimă o stâncă ;
 „Luptă-te pենe ce moartea te va 'nchide 'ntr'un sicriu
 „Gloria nu i sę iartă omului pe cât ę viu“
 Muză, rază, vânt atuncea, sę uniră împreună
 Pentru-a zmulge-aceste versuri dintr'a gândului furtună
 Și 'nșirându-le, — pe dată îndreptară într'un plic
 Către Scrob, mărgăritare de poet și de amic,

Al. A. Macedonski.

EPIGRAMA

Spre-a respecta pe năuciți
 Și pe nebuni și pe timpiți
 V. puse muncă, puse zel,
 Dar ca dovadă de respect
 Din partea să era mai drept
 Să fi 'nceput anteiu cu el,

Al. A. Macedonski.

ZI DE IARNĂ

Sę 'nnegrește ceru-albastru...
 Nică-o floare, nică un astru
 Căci și cer ca și pământ
 Pus'au vara în mormânt.

Toate frunzele-adorate
 Zboară 'n vânt amestecate...
 Clocile s'arată sus...
 Rîndurelele s'au dus.

Fulguește de ninsoare
 Pe pustiele ogoare...
 Urlă crivētu 'n copaci...
 Vai de oamenii sęraci!

De la munte pեն' la baltă
 Numai viscol ce te saltă ;
 Numai cer posomorit
 Peste câmpul mohorit.

Bătătura e pustie
 De belșug și veselie,
 Și de-al veri cântec viu
 Orice suflet e pustiü !

Sus la stănele din munte
 Pe zăpadă își fac punte
 Lupi sęlbatici și mișei...
 Vai de turmele de miei !

Peste tot numai zăpadă
 Ce s'adună în grămadă
 Saü se 'nparte 'n fel de flori
 Subt ai vântului flori.

Nu e creacă ne'nflorită
 Prin pădurea troienită,
 Dar în loc de ghiocel
 Pretutindenți e polei.

De prin coșuri iese fumul
Ce mereu își trage drumul
Subt al ferii cer seîn...
Vai de cei fără cămin !

Prin orașe umblă 'n săni
Fel de feluri de jigăni
Ce 'nauntru nici nu 'ncap
De samur și de sangeap.

Tot prin falnice locașe
Își duc frunțile trufașe
Și de nas de nu le-ajung,
Subt mânuși aș ghare lungi !

Viscol, crivăț nu'î atinge...
Soba 'n veci nu li sê stinge...
Sunt boieri sau boierii...
Vai de oamenii cinstiți !

Al. A. Macedonski.

IN MEMORIA CELOR MORTI PENTRU PATRIE

IN DIOA DE 30 AUGUST, 1877

Sunt șase ani din ziua, în ceață invelită,
Când inima în pieptul viteazului soldat
De dorul de izbandă, bătea întinerită,
Pe câmpul de bătaie, în sânge inundat.

Sunt șase ani de-atuncea, de când întreaga țară,
O lume românească, din Dunăre 'n Carpați,
Vedea că umilirea 'i de-acuma o să piară.
Prin brațele puternici a bravilor soldați.

Sut șase ani din ziua când steagul de izbandă,
Trecând prin fum și gloanțe, gonise pe dușmani
Din vizunii în care ștătea ascunși la pândă,
Cu armele întinse spre tinerii Curcani.

Mergeau Curcanii noștri, mergeau cu bărbăție,
Purtând iubirea țarei în piepturile lor,
Luptă armata noastră, luptă cu vitejie,
Reamintind bravura unui străvechiu popor.

Și nu era putere să'i mai oprească 'n cale,
Pătrunși de datorie de moarte își ridea,
Lăsând fără de viață atâtea mii în vale,
Mergeau, mergeau 'nainte, cădea și tot mergeau !

Martiri ai libertății clădit-au cu-al lor sânge
 Neatârarea țerei și-un nume 'n viitor,
 Un nume demn și mare ce 'n veci nu se va stinge,
 Pecum nu se va stinge nici amintirea lor.

Sunt șase ani!—Și astăzi întreaga națiune,
 O lume românească, din Dunăre 'n Carpați,
 La sfintele altare șoptește-o rugăciune
 Spre scumpa amintire a bravilor soldați!

Giurgiu, 1888 August 30.

Locotenent Carol Scrob.

SUSPIN DE TOAMNA

Frunza pică, pică,
 Și 'n dumbrava mică,
 Dragă păsărică
 Nu mai cântă, nu.

Vânt de toamnă rece
 Printre ramuri trece
 Pomii s'îi aplece ;...
 N'are milă, nu.

Zilnic pică, pică,
 Subta iernii frică
 Câte-o florică
 Și 'n grădina ei.

Zilnic trece, trece,
 Vântul toamnei rece
 Ce-a sosit s'aplece
 Chiar și fruntea ei!

A. Negrișanu.

EPIGRAMA

Tu poete, nobil, dulce, de al soartei vânt cumplit
 Ca si floarea în spre toamnă, cugetând, ai ofilit;
 Lasă'ți însă ochiul vesel să privească peste cer,

Peste spațiu și lume, peste viață și mister,
 Și fi mândru că prin valea și murdară și scârboasă
 Unde micii la simțire iaă condeiul între mâini
 Și te latre ca *Predilă*¹⁾ pe o cale glorioasă,
 Trece urmat ca vânătorul ținând lanțu-acelor căini!

A. Negrișanu.

FEMEIA ALBĂ

Fantezie

Seara de 30 Mai 1879 era într'adevăr una din frumoasele seri de primăvară. Nu sunt filosof dar 'mi plăcea să admir nesfârșita natură. Luna 'și aruncă scânteiătoarele ei raze printre dese tufișe ale bătrânilor copaci din aleiul de la șosea. Acest frumos aleiu plantat cu tei, ce pentru cei cari au văzut Parisul incede cam ca intrarea de la Camps-Elyssés și sfârșește cu pădurea Boloniei, după cum afirma și simpatica D-ra Maria Nizet—noi, o numim aci Băneasa.

Eraă nouă ore.—Mă aflam singur; aveam inaintea ochilor mei edificiul Școlaei de Agricultură, învăluit in intunericul serei, care se destindea tot mai departe ca plăcuta reamintire a trecutului, era in momentul când nu mai puteam admite că „à la Chaussée la cohue est indiscriptible“ de oare-ce era o tăcere aproape absolută. Nesfârșitele șgomote ale trăsurilor duse de cei mai prețioși cai, străbăteau șoseaua și apoi Calea Victoriei abia se mai distingeau in spațiu, pe când arborii aleiului, ai acelu aleiu atât de preferat, se strecurau continuu pe ambele laturi ale trăsurilor dispărând unul câte unul aplecați cu intristare sub vântul ce adia.

La fie-ce foaiă, la fie-ce fir de iarbă, tremura o lacrimă a cerului și câte un ușor suspin lovea frunzele care păreau că șoptesc cuvinte de amor; aerul serei care mișca din când in când foile 'și aduna o enormă cantitate de parfume de pe reînsuflețitul câmp, se rădica ca și suspinul și era predestinat să răcorească arzenda frunte a muncitorului.

Mă preumblam prin acele locuri atât de iubite pentru mine in acele momente, priveam in giurul meu cu sete, credeam că toată viața mea o puteam reînsufleți . . . dar obosit de iluziuni mai mult de cât de umblet, așternui redingota mea pe iarbă și absorbit cu totul in strani ideii, mă trans-

¹⁾ Numele Rusănescu, autorul unor nerozii in versuri intitulate *Predilă*...

portasem cu mintea in regiunile inalte, când de o-dată un sunet plăcut și melancolic răsună la timpanul urechei mele: era muzica roșiorilor, care egzecuta variate arif la distanță de câți-va metri. Mă ridicai puțin, dar neliniștit de acest armonios sunet care 'mă tulburase cu totul cugetările mele, vrusei să mă depărtez, însă cu cât mă depărtam mai mult cu atât sunetul devenea mai melancolic. Impins de curiozitate, apuc acea direcțiune și apropiându-mă, zăresc la câți-va pași de mine grădina *Sans-Souci*, locul de întâlnire al aristocraților și al celor ce doresc să profite de scurtul fir al vieții. Grădina părea a fi in flacări și o voce melodiosă eșită dintr'un unghiu al acelei grădini se perdea in aer; toate zgomotele ce se auzeau, mă făcură să fiu convins că aci trebuia să fie o serată, "Nu mă înșelați: priveam cu o plăcere de nedescris, când dintr'un roșu purpuriu, grădina luă culoarea galbenă, apoi albastru închis, alb indian și in fine verde deschis, cărora le urmară detunări de artificii.

Cu totul distrat, părăsesc acest loc, ce pentru mine nu era de cât o pedeapsă, las pe Majestatea sa Lumea mare să petreacă și mă infund din nou in intuneric. Nu fac două-zeci de pași, și tocmai in minutul când era să 'mă zdrobesc creerii d'un arbore, zăresc in fața mea o femeă, care la prima vedere 'mă opri circulațiunea sângelui și mă ingrozi; dar pentru că nu plecă imediat, mă mai obicinuii cu prezența și atitudinea ei și 'mă luați curagiul care de ordinar 'mă lipsește. Imbrăcată in alb, fără să pronunțe un singur cuvânt, mă apucă de mână și printr'un semn, 'mă arătă să o urmez. M'am supus . . . merserăm cât-va . . dar aruncându-mi mâna dintra ei, un nor de praf 'mă intunecă privirea și nu mai putui distinge nimic . . . căzuți jos . . . Fluidul lovea păreții gurei mele fără ca să pot articula un cuvânt. Ea reapăru.

— Cum te chiăma? o întrebai atunci.

— Nu trebuie să știi! 'mă răspuse ea; dar când vei simți nevoiă de mine, voi fi lângă tine ori unde te vei afla. Și apoi într'o clipă dispăru.

Mă aflam la o depărtare numai de câți-va pași de oraș, mă ridicai și zărind inaintea mea o bancă mă apropiai de dânsa și șezuți. Capul mi se lipi de trunchiul unui arbore, iar mâinele căzură intinse pe genuchi . . . Adormii. O șuerătură, pe care o distinsei peste câte-va minute, făcu să mă deștept: era a tramvaiului. Privesc in jiuurul meu, observ sgomotul care incepuse a se apropia, ved ceasornicul care arătă 5 ore de dimineață, fac semn unui birjar care nu era departe de mine și urcându-mă in trăsură, plecai spre casă. La ora 6 dormeam in patul meu.

A doua zi, și neîncetat dupe aceea, m'am dus să o întâlnesc din nou; dese ori am trecut turmentat prin alei, fără însă să mai pot zări pe aceea pe care o visam și care nu 'mă scăpă o secundă din minte. Dar nimic... de câte ori nu am întrecut de 4 și 5 ori acea distanță, prezând că poate ea s'a depărtat!... de câte ori nu m'am infundat prin tufișe și ca un zănațic o strigam!... de câte ori în fine când m'apropiam de alte ființe și plin de întristare când recunoșteam că nu era ea, nu mă depărtam?... Am așteptat mult dar desnădăduisem a o mai vedea; mă mulțumeam însă, cu sosirea nopții, de oare-ce mă nutream cu aparența ei înșelătoare... cu visul prin care o vedeam.. căci cel puțin o aveam înaintea ochilor, mi se prezintă sub diferite figuri, sub diferite pozițiuni; atât de vie 'mă dedese visul imagina ei, în cât ori unde aș fi văzut'o, aș fi recunoscut'o. Dar totul era, în zădar, văzusem bine că pentru mine era perdită pentru tot-d'a-una,

Trecuse multă vreme de la întrevedere noastră, în care interval de timp fusei stăpân pe răbdarea și discrețiunea mea, așa nici cel mai intim din prietenii mei nu putu ști ceva; așteptam să ved. ce are să mi se mai întâmple și nu povestii nimenui nimic din acea întâlnire misterioasă. În seara de 12 Iuliu, mă aflam pe Bulevardul Universității, așezat pe o bancă, lângă statua lui Michai Bravul și tocmai admiram frumosul vultur așezat cu maestrie pe palatul Academiei, când că prin instinct simțit vă mâna ușoară care mă atinse, dar spre marea mea mirare și satisfacțiune întorcându-mă, revăd tocmai pe aceea care mi tulburase mintea atâta vreme.

— Vino! 'mă zise ea cu voce plină.

Eu o urmăi. Străbăturăm bulevardul, lăsarăm în dreapta noastră Cișmigiul, ne îndreptarăm înainte și ca într'o clipă, fără să simț, mă văzui ajuns cu femeia mea albă în dealul Filaretului, lângă cimitirul Șerban-Vodă; înduram toată această groază care mă coprinse căci era pentru prima oară în timp de 19 ani, de când mă născusem că vizitam acele locuri la acele ore din noapte și mai cu seamă în asemenea circumstanțe, — înduram toate acestea numai pentru ca să fiu lângă ea, lângă ea pe care o credeam suflarea ființei mele. D'înaintea noastră un obstacol ne împedică trecerea, nu era ce cât un trunchi de arbore resturnat, — cu mare ușurință ved pe insoțitoarea mea că se așeză pe o extremitate a trunchiului pe când cealaltă o păstrase pentru mine; pentru ca să nu fiu invitat, cu toate că numai eu știam ce simțeam în mine în acele momente, mă așezai pe trunchi. Nu mai puteam zice că posed în mine cea mai mică amintire despre arta d'a spera, căci cu totul mișcat așteptam din

secundă în secundă să văd ce are să se întâmple; că să dovedesc și eu că nu eram de un temperament tocmai moale și osebit de aceasta împins de necesitatea ce simțeam d'a fi cât se va putea mai aproape de ea, apucați cu o tărie necaracteristică mâna tinerei femei și o ținuți strânsă într'ale mele; acum credeam că sângele ei ar putea să se transmită tegumentar în corpul meu și că vom fi amândoi uniți prin aceleași sentimente. Ea 'și îndrepta către mine frumoșii săi ochi negrii, cel puțin după cât mi se păreau — și avuți și eu timpul pentru întâia oară de la cunoștința noastră să o privesc în față și să o pot admira. Intr'adevăr, aveam ce să admir, căci era frumoasă: părul său negru și lung cădea în unde pe umerii cei albi, sprincenele sale bine arcuite întreceau abanosul părului și erau separate una de alta printr'un spațiu considerabil, o gură mică care lăsa să se vadă niște dinți albi, bine semănați și buzele sale subțiri erau d'un carmin fermecător, ele erau niște roze care sub influența soarelui se deschid lăsând să se admire plăcerea și deliciul, mâna ei lungă și musculoasă era de o albețe invidioasă, corpul său acoperit cu o pânză subțire, grația, formele sale atât de variate erau divine, purta pe cap o bandă neagră incongiurată de niște flori albe care i ascundea numai partea anterioară a capului și puțin din creștet, eram nebun de armonia ce producea părul ei.

— Amicul meu, 'mi zise ea cu un ton impunător. Voesc să 'ți spuți ceva și aștept dorința ta.

— Voi asculta totul, chiar când aș ști că ar trebui să plătesc cu prețul vieții mele 'i răspunsei fără întârziere.

— Ei bine, află că starea în care se află cugetul când este apăsarea unei puteri supranaturale se afla sub stăpânirea mea, asemenea mai am darul d'a uni nevăzutul cu văzutul într'o împreunare armonioasă....., deci dacă tu ai nevoie de acestea și de oare-ce mai întâlnit în calea ta, folosește-te de mine, eu te cunosc, știu starea ta și d'acea tu, ca om, nu trebuie în veci să uiți că: „divitiae pereunt, virtus manet;“ zic aceasta pentru că știu că nu ai un mare sprijin în protectorii tăi, prin urmare lucrează și eu nu te voi părăsi nici-o dată, 'ți voi fi de un mare folos..... ești tânăr și ai încă multă vreme.

— Sum mulțumit..... zisei ei.

— Te las să cugeți, mă întrerupse ea și strângându-mi mâna, fără să mai am timpul a o reține sau a 'i vorbi, dispăru . .

Pentru un moment perdusem cu totul rațiunea și nu știam nici unde mă aflu, nici ce voesc, nici dacă 'mi lipsește ceva, nu mai puteam măcar să măsur regretul ce'mi lăsase disparițiunea sa, totuși încetul cu încetul ri-

dăcat dupe acel trunchiū pe care puteam crede că am trăit o viață, nu mai vedeam înaintea mea de cât întunerecul, nu mai auzeam de cât adierea subțire a vântului și nu mai simțeam de cât golul profund ce 'mă ocupa anima. Nu era încă ziua, de aceea mă deciseiū să resist cu totul spăimeii ce mă cuprinsese, și gânditor, cu capul când ridicat către cer, când proptit pe ambele mâni, 'mă aduseiū aminte tótă scena ce petrecusem, țineam mult să cunosc continuarea rolului principal; 'mă aduseiū aminte pe rând toate mișcările, toate privirile ei. Fără cea mai mică îndoială, pornesc încet înainte și nici că 'mă mai întorseiū înapoi privirea, gândindu-mă la femea lui Loth din Biblie.

După cât va timp, o zguditură puternică de picioare se audea la capetul scării unei case din fața bisericii St. Gheorghe vechiū și pașii omului înaintaū în sus. Eram eū, cel care trudit de oboseală mă întorceam să mă odihnesc în patul meu pentru a doua oară de la o asemenea straniă întrevedere, cea din tēiū în viața mea.

De astă dată însă, nu fu tot că la prima oară, de oare-ce cuvintele tinerei femeii care 'mă rămaseră întipărite în minte, nu mă lăsară să închiz câtu-șii de puțin ochii, fel de fel de cugetări 'mă turburaū mintea, toate se referēu la acea care fără milă mă lăsase în mijlocul mormintelor. 'Mă ridic capul de pe pernă și prin fereastra întredeschisă priveam cerul purpuriū, și luna care se ascundea din când în când o vedeam tot pe jumătate, ier aerul rece al nopței mă legăna în patul meu. Tot de o dată, florile care serveau de podoaba ferestrei părură că se desvoltă, că se ridic în sus în spații; amarī o culoare neobișnuită 'mă lovește vederea și vęd că din ce în ce o figură apare din mijlocul florilor, un chip āngereasc care 'mă lumine camera și mă facu să'mă perd melancolia. Fără să mai am timpul să fiū predominant de vre-un sentiment, ziseiū în mine :

— Este ea ! ! ..

Intr'adevăr, n'apucaii să sfișesc această reflecșiune și ea apropiāndu-se se puse pe pat lângă mica mea masă și vocea ei cea dulce rēsună la urechile mele printr'aceste cuvinte :

— Prietene, m'am convins de dorința ta, am vęzut că mai preferat pe mine tutor surorilor mele, așa dar te povățuiesc să lucrezi, să fi activ, să nu consumi timpul fără ca mintea ta să'l întrebuișteze, eū voiū veghia asupra ta. Te-am lāsāt cât-va timp pentru că am voit să mă asigur pe deplin. Acum ia condeiul și scrie ! ..

Lipsit de orī-ce ocupațiune care să mă obosească, liber, cu corpul

ușor, cu fruntea șenină, întind mâna să apuc condeiul, dar ea, lovindu-mă ușor degetele, 'mă prezintă pana sa, pe care când am văzut'o antaiu, nici nu 'mă puteam inchipui la ce ar putea fi întrebuințată; primesc ast-fel cu mare mulțumire pana albei femei, o ținuiți strâns în mână, luaiți după masă hârtia și începui a scri; dar pentru că va fi prea mult poate, și nu voi să obosesc, promit că voi da la lumina puțin câte puțin din cofetăria de cuvinte ce aceea ecstra-ordinară femeia mi-a dăruit,

• x r . . . . . f - v . . . . . i . . . . .
f . . . . . i . . . . . i . . . . . y . . . . . r . . . . .
Mulți mi au spus că cunosc pe acea femeia, ea se numește *Imaginațiunea*.

Gh. S. Alexandrescu.

E P O C A

Unui om în toată firea e moral s'î zici zmintit'
Dar nebunului pe nume dacă'î zici, — e necinstit.
Trebuiește 'n tot d'auna spre a fi 'n moralitate
Să la faci apărătorul caselor de sănătate;
La nebun să zici cuminte, pe neghîob să adorezi
Și de s'afă în Mărțuța geniu s'î decrezezi.
In pimica, de-azi 'nainte, răul nu'și mai are leacu
Și o nație mai bine nu s'a dat de-a berbeleacu,
Iar de sigur' nici-o dată desmățarea n'a domnit
Într'o epocă fatală, sub un aer mai tîmpit...
In tot locul predomină o sfruntare colosală...
Imoralul la cuvîntu' și'î vorbește de morală...
Cine crezi că ți-e prieten ți-e dușman neîmpăcat...
N'ai să faci un singur bine c'ai făcut și un ingrat.
Cine crezi că e mai nobil e mai plin de lașitate...
Tot netrebnicul se crede scriitor de 'nsemnătate...
Nu e om care sub masca unui vecinic' carnaval
Ca lozincă se nu poarte : „Interesul personal“
Legile sunt o minciună : slove puse pe hârtie...
Ziaristica mai toată, culb nerod de mișelie.
Cel de sus, își umplu punga ; cel de jos, cu mare zor
Să silesc ca s'î ajungă pentru-a'și umple și pe-a lor.
„Patria“ e 'n ori-ce gură, „pentru patrie“ sunt toate...
Toți voiesc la mal s'o scoată, însă hîminea n'o scoate.

Al. A. Macedonski.

INTREBAREA VECINICA

Când mă aflu în veghere
Muritor gândind că sunt,
Nu mi-e frică de mormânt,
Ci mi-e frică de durere.
Mintea mea fără 'ncetare
Cugetând l'ac-l minut
Când un chin necunoscut
Va opri a mea suflare,
Iși tot pune ca 'ntrebare,
Pentru ce din neființă
Mai ieșim, când este scris,
Traiul a ne fi un vis
Și sfârșitu o suferință?

Al. A. Macedonski.

ANGERUL ȘI COPILUL

—După Reboul—

Un ânger mândru la făptură
Plecat pe-un leagăn, zimbitor,
Iși contempla a lui figură
Ca 'n undele unui izvor.

„Frumos copil, Oh vin cu mine
Zicea, privindul fermecat :
Pământul e nedemn de tine
De vreme ce mi-ai semănat.

„In lume sufletul nu ăre
De mulțumiri un ceas deplin.,
Subt fericire e 'ntristare,
Subt voluptate e suspin.

„O viață cât de strălucită
Aceleași rele va urzi
Și toți aș grijă de ursită,
Nesiguri pe a doua zi.

„Și ce? Durerea va coprinde
Un chip atât de ângeresc
Și plânsu-o ceață va întinde
Pe ochișii tăi de-azur ceresc !

„Nu, nu ; de drum te pregătește,
Cu mine 'n cer voiș să te iaș...
Dumnezeirea te scutește
De zilele ce te-âșteptăș.

„Părinții tăi să nu 'și cernească
Nici inimă și nici vesmânt
Și niminea să nu jelească
Pe crucea de pe-al tău mormânt.

„Cea mai frumoasă zi din viață
Pentr'un copil nevinovat
E când obrazul seș înghiață
Subt moartea ce l-a sărutat.“

Și ângerul, dintru lumină,
A zis, și 'n ceruri s'a suit
Iar biata mumă se înclină
Pe copilașu'i ce-a murit.

Al. A. Macedonski.

EPIGRAF

Să mă spele de insulte nu mă 'n erez să fac apel
La un timp ce nu coprinde de cât patime în el
Și în care tot nerodul are dreptul să vorbească,
Ca dovadă 'ntemeiată de prostia cea obștească
Și cunosc tot într'o vreme c'am destui îndatorați,
Ca să n'am ș'acelaș număr de dușmani neîmpăcați.

Dar, când patru generații după moartea mea vor trece,
Când voiș fi de-un veac aproape oase și țerrână rece,
Va suna și pentru mine al dreptății ceas deplin
Ș'al meu nume printre veacuri, înălțându-se senin,
Va 'nfierea ca o stigmată neghiobia dușmănească
Cât vor fi Români cu inimă și o limbă Românească.

Al. A. Macedonski.

E N V O I

Ladis, dans une Académie
 Chinoise, — du silence amie, —
 Un candidat se présentait. . .
 Or, le président qui siégeait,
 Se faisant apporter un verre
 Le remplit jusqu'au bord d'eau claire. . .
 Ce qui voulait dire tout net:
 „Ici nous sommes au complet.“
 Le pauvre Chinois en silence
 Allait se retirer, je pense,
 Mais, comme il tenait à la main
 Une rose blanche, soudain
 Délicatement il l'effeuille, . .
 Le verre en reçoit une feuille
 Mais sans déborder pour cela.
 Ce qui s'ensuivit se suppose ;
 Donc mon histoire finit là :

Ces vers sont ma feuille de rose!

Al. A. Macédonski.

NOAPTEA NEAGRA

Cu norii ce afar' s'adună
 Acoperind și cer și lună
 De la fereastra mea, subt coaste,
 Zăresc pe valuri de 'ntuneric
 Fantazme călărind misteric
 Ce sunt a Iadurilor oaste.

Hop! Hop! prin noapte trec la vale
 Și toate mă privesc cu jale
 Și 'n miș de feluri să preschimbă,
 Căci neguroasele lor rënduri
 Sunt ȃnsuși groaznicele gânduri
 Ce 'n al meu creiere să plimbă.

Cocoșul ce 'n spre ziuă cântă
 Cu glasul său nu le 'nspăimântă...
 Hip! Hip! într'una defilează,
 Și dacă las perdeaua iute,
 Descalecă și 'n cinci minute
 Fereastra 'mi-o escaladează.

Ha! Ha! Atuncea mă 'nconjoară
 Și rid de-un ris ce mă doboară,
 Iar în mijlocul lor îndată
 Pe când mai mare ȃ virtejul,
 Uscându-mi gura și gitlejul
 Mă pun și trag o horă lată!

Al. A. Macedonski.

SE DUCE...

Se duce noru 'n al său zbor
 Ca gândul meu rătăcitor,
 Aci de lună poleit,
 Aci de noapte innegrit.

Să duce riu pe costis
 Rostogolit printre pȃctris,
 Aci șoptind voios și blând,
 Aci umflat și spumegând.

Se duce vȃntul printre foi
 Tot călȃtor pe drumuri noi,
 Se duce tot ce e de dus,
 Pământul jos și luna sus!

Dar când e totul călȃtor,
 Schimbat mereu sau schimbȃtor,
 Al meu destin e nencetat
 Neschimbȃtor, și neschimbat!

Al. A. Macedonski.

ALECSANDRU SIHLEANU

Portretul pe care 'l publicăm în numărul acesta este al poetului cu acest nume :

Al. Sihleanu, s'a născut în București în anul 1834 unde 'și-a făcut studiile începătoare; la urmă s'a dus în Paris (1852) pentru a 'și termina cursurile; El s'e reîntoarce în țară (1855) dând cele mai mari speranțe. Moartea însă, îl culcă de veci, două ani în urmă. Sihleanu a murit de o boală grabnică (1857. 14 Martie) în vîrstă de 23 de ani. Mormîntul s'e se află în curtea bisericii Icoana. Epitaful s'e este cel următor :

In primă-vara juneții sale
Poetul tînăr a reposat,
Lăsând și rude, ș'amicî în jale
Și căți talentul i-aū admirat.
N'a trecut anul ș'al s'eū părinte
Subt astă piatră îl însoți
O! Voi ce treceți lângă morminte
Saū florî saū lacrîmi vîrsați aci.

Poeziile sale, aū fost publicate subt titlul de *Armonii* la 1857; iar la 1871, sora sa, doamna Elena C. Grădișteanu, pe a cărei figură a rămas ca un reflex al poetului, le retipări.

Doamna Grădișteanu, este acea soră despre care Sihleanu vorbește în următoarele versuri :

Ah! în mine este o durere vie
Gîndul meū mă poartă spre al meū cămin;
Lumea mi se pare a fi o pustie
Căci vai! sunt strein!
Floarea cînd e zmulșă din tulpina'î verde
Fie chîiar păstrată de-al fecioarei si
Se usucă—astfel viața mea se pierde
Pe pămînt strein!
Cînd gîndesc la tine maica mea dorită,
Sufletu-mî de jale și de dor e plin;
Ah! Vin de mîngăie sora mea iubită
Pe tristul strein!

Poetul Sihleanu, tînăr, frumos și avut ar fi fost, cu talentul ce avea, unul dintre fruntași. Cu toate aceste, moartea n'a putut să-și îndeplinească opera deplină, și poeziile sale, numele său, vor trăi cât va egzista în inimă simțire poetică.

Redacția

P. S.—In numărul viitor vom rezerva un spațiu mai mare pentru a publica diferite alte poezii de-ale sale.

FRANÇOIS COPPÉE. (1)

François Coppée s'a născut în 1842, la Paris, din părinți săraci; tatăl său era un simplu angajat la Ministerul de Război.

Copilăria lui François Coppée a fost pentru dînsul o stare de umilire. Cele trei surori ale sale, mai în vîrstă, se ocupaū cu pictura și copiaū tablourile Luvrului.

Ast-fel Coppée crescut între muma și surorile sale, în mijlocul unei atmosfere artistice, era natural ca să-și dezvolte simțirea în gustul artei. Mai tîrziu, părinții săi, procurându-și mijloace de o mai bună egzistență, se mutară mai în centrul Parisului, pentru ca fiul lor să poată urma, ca extern, în Liyceul Saint-Louis. Coppée era de, pe atunci, slab și visător, și astăzi, în multe din scrierile sale respiră amintirile acelor timpuri, atât de triste, dar atât de plăcute pentru un poet. Încă de pe atunci, François Coppée, începuse a face versuri; la doi-spre-zece ani el traducea versiunile sale în rime. Tatăl său fiind pus mai în urmă în disponibilitate, viața întregii familii devenea din ce în ce mai aspră. Trei fiice fără zestre! Cea mijlocie se mărită într-o zi după pictorul Lafaye; cea mai mică muri la vîrsta de douăzeci și două de ani; cea mai mare a rămas nemăritată și până astăzi: Aneta Coppée, care ține loc poetului de soră și de mamă.

Copilul, părăsi liyceul încă din a treia clasă. François Coppée nu are nici bacalaureatul. Cu toate acestea, nu e lipsit de studii: El își completează instrucțiunea prin lectură, petrecînd multe din serile în biblioteca Sainte-Genevieve; iar din cauza multei citiri, a suferit într'un timp de ochi. Se întîmplă ca tatăl său să fie lovit de o paralizie a creierului, și, de aci o altă serie de suferinți, de timpuri negre, ce au lăsat în inima nobilă a copilu-

---

(1) *Notițe despre viața și operele sale, după Jules Claretie.*

lui sentimentul de pietate pentru tot ce este suferință. Bătrânul Coppée muri. Tînărul, la versta de douăzeci și unu de ani, deveni cap al familiei. Și făcea neconținut versuri; tinerețea sa, fără nici o rază de bucurie, îl întristă pentru tot d'auna. Ce-î păsa însă, el își împlinea datoria, și la masă, înconjurat de muma și sora'sa, el aducea tot ce putea produce și astfel trăia modest și fără ca nimeni să cunoască starea lor.

La douăzeci și trei de ani, el scrisese *le Reliquaire*. Succesul fu mare; Timotheu Trim, un critic renumit, scrisese un articol, în *le Petit Journal*; cu toate acestea, nu se vîndu din cărțile poetului nici o sută de egzemplare. Alphonse Lemorre, două ani mai târziu, îi tipări, cu cheltuiala sa: *les Intimités*, un cap de operă; de astă dată, d'abia se putu vinde șapte zeci de egzemplare.

În sfîrșit, din întîmplare, poetul întîlnind pe D-șoara Agar, de la teatrul Odeon, avu norocirea să i se joace piesa *le Passant* la acel teatru.

A doua zi, dupe spectacol, poetul avu puține parole și piesa lui făcu mult zgomot, cu toate că el, nu spera la un triumf așa de mare. El se simțea foarte fericit de a se vedea arătat de toată lumea prin cuvintele: „*acesta este fericitul autor al Trecătorului.*”

De atunci, François Coppée, aplaudat, deveni celebru, și versurile lui care erau atât de puțin căutate începău a se răspîndi în toate mâinele. Tinerii și femeile îl citeau și îl iubiau. O prințesă, îl invită la dînsa, și din acel timp, începe și pentru Coppée o epocă serioasă și de relațiuni cu lumea cea bună.

Iată volumele și dramele ce-a scris Coppée după *le Passant*, ce sunt menite a deștepta în cititor farmecul și amintirile cele mai plăcute: *Poemes modernes, Caietul roșu, Olivier, Umiliții, Recitări și elegii, Două dureri, Abandonata, Întîlnirea, Lăutarul de Cremona, Tezaurul, Doamna de Maintenon*, în fine; *O idilă în timpul asediului și povești* în proză ce compun două volume.

Astăzi, François Coppée, este membru al Academiei din Paris.

d'Artanian

R O M A N Ț A

Știi tu când te țineam în brațe
 Când îmi jurai amor, știi tu?
 Acele zile fericite
 Tu le-ai uitat, eu însă nu !....

Știi tu, când fără nici o milă
M'ai părăsit, — te-ai dus, — știi tu?
Acele ceasuri de durere
Tu le-ai uitat, eă ănsă nu!....

Știi tu când ne 'ntălnirăm iarăși
Cum te priveam cu foc, știi tu?
Tu nu te mai uita la mine,
Tu m'ai uitat, eă ănsă nu!....

Carol Scrob.

TRAIUL MEŪ

Când gândesc la moarte, groaza mă apucă,
Fața mea pălește, gātu-mi se usucă,
Ved în fie-care om câte-un schielet
Și în ori-ce casă un morment secret.
Vântul mi se pare glas de cimitire,
Cântecul iubirei tristă prohodire,
Fumul de tămâie pare că mă'mbată
Iar în ori-ce umbre moartea mi s'arată.

Și atunci viața scumpă mi se pare;
Mă arunc într'ănsa cu înflăcărare,
De morment, de moarte, să mai știu nu vreaă,
Căci doresc mai iute farmecul să'i beaă!
Dar în tot-d'a-una viața de mă'mbată,
Când o cred mai lungă, scurtă mi s'arată
Și când cred că traiul mi l-am petrecut,
Ved d'abia atunci că nici n'a 'nceput.

M. Tonescu.

FASCINAREA

Iată ce zice Victor Meunier în *La Science Populaire*, vorbind despre fascinare:

Larive, un celebru actor tragic, care a trăit pe la finele secolului din urmă, a făcut într'un curs al său *de declamație*, o observațiune inte-

resantă, relativă la influența privirei, cunoscută la animale sub numele de fascinare, iar la om sub acela de putere magnetică a ochiului. Această influență a fost dese ori negată, în ambele sale denumiri. Dar fenomenele somnambulismului sunt destul de vândute pentru a nu ne mai permite să negăm această influență. Chiar cei mai încăpăținați contrazi ători nu se pot îndoi de adevărul faptului. Când vedem pe somnambul adus în această stare numai printr'o simplă tulburare a ochiului, supuindu-se într'un mod pasiv tutulor voințelor celui care l'a făcut ast-fel, nu mai ne putem îndoi cătuși de puțin despre fascinarea paserei de către șearpe; căci se știe că la o simplă privire a șarpelui, paserea cade singură în gura lui.

Larive vorbește despre acțiunea ochilor în teatru: „Ochiul ce nu se ficează unde-va, nu inspiră nimic, zice el, cu mult adevăr.

El a dedus aceste reguli după oare-care ecsperiențe practice. Densul avea o măimuță, care era rea saă blândă, dupe atitudinile privirilor îndreptate asupra ei. Măimuța mușcase mai mulți oameni. Dar numai pe aceia, cari aveaă aerul de-a se teme de densa; ori-cine s'ar fi apropiat, densa il ficsa cu privirile drept în punctul vizual al ochilor, făcând ast-fel ca cel ficsat să'și piază curajul.

Larive cunoștea pe un gravor cu ochii sănătoși și pătrunzători, care venind într'o zi la densul, brodi momentul tocmai când măimuța mușcase o femeie. Gravorul ceru să se deschiză colivia măimuței, și cu toate opunerile stăpânului, se dete drumul măimuței, care, îndată ce ieși, aruncă asupra gravorului o privire iurioasă. Tocmai când era să se repeadă asupra lui, rămase ca nemișcată, încercând influența privirilor adversarului său. Atunci Larive, zise gravorului: „Ți-o dăruiesc; era o fiară, — ai făcut dintr'ensa o sclavă, este a d-tale.“

Cât-va timp după aceia, Larive, se duse la gravor, și se miră foarte mult vездând că măimuța se domesticise cu totul.

— Se vede c'ai spetit'o din bătăi? zise el gravorului.

— Nu! răspunse noul stăpân al măimuței, am domesticit'o, ficsând'o cu ochii ori de câte ori vrea să facă rău.

Aceasta făcu pe Larive să cugete mult, și de atunci observând neîncetat efectul privirilor la mai mulți oameni, s'a putut convinge pe deplin de puterea fascinării, a dedus apoi că ochii sunt organele cele mai apte de-a disimula cugetarea, că omul cel mai pătrunzător, dacă și-ar ficsa privirile în punctul vizual al ochilor celor pe care voiește să'i observe, ar cunoaște lezne simțimentul lui.

Animalul cel mai fioros, nu se aruncă asupra victimei sale, de cât atunci când a văzut în privirile ei groaza ce 'i-a inspirat.

Mulți din directorii de menagerii, bagă frica în fiarele lor numai prin influența privirilor; și aci este un efect magnetic.

— Iată ce-am observat însumi, tocmai în momentul când terminasem de citit articolul lui Victor Meunier, cea ce m'a făcut să cred că privirile au o influență chiar asupra ființelor celor mai inferioare:

Se luminase de ziuă; nu mă sculasem încă din păt; lăsasem ziarul la o parte și reflectam asupra celor ce citisem; de odată zăresc pe perete un păduche de lemn, care cobora spre mine de la o înălțime de aproape un metru. Supărătoarea jiganie atrăgându-mi atențiunea, o privii un minut cu ochii țintă. Văzuii atunci că se oprește și stă nemișcată, ca cum ar fi fost gămălia unui cui bătut în perete. Cât timp avusei privirile ficsate asupra păduchelui de lemn nu se mișcă din loc; dar, din întâmplare, schimbându-mi direcțiunea privirilor, îl văzui din nou coborînd peretele. Imi veni imediat în minte ideia fascinării, și încercând în mai mult de zece ori a'mi ficsa și depărta privirile, observaui că insecta suferea într'un mod vădit influența razei vizuale ce'i îndreptam. Faptul mi s'a părut și mai curios, când, lăsând păduchele să se apropie la două palme d'asupra capului meu, îl ficsai cu atâta putere, în cât se întoarse imediat și o croi la fugă spre înălțimea peretelui.

Zenone.

O SERBATOARE

— N u v e l ă —

Amorul este poezia simțurilor
Balzac.

Pe vremea aceia, eram foarte sărac și foarte amoretat.

Redengota mea neagră era așa de zdrențăroasă, stofa așa de lustruită, că nu îndrăzneau s'o îmbrac sau s'o dezbrac, fără a întrebuița cea mai mare băgare de seamă.

Restul costumului meu era tot cam ast-fel:

În dreptul genuchiului, pantalonii mei strălucaa ca matasea; pălăria mea era în vîrsta în care fetițele știu deja să mință; cât despre ghiete, modestia mă împiedică de a spune prin câte lucrări ingenioase ajunseseam ale păstra tălpile.

Avea mea toată se compunea din câte-va manuscrise în proză și în versuri, ce spălmântaseră deja pe un mare număr de editori.

Oh! eram într'adevăr foarte sărac și foarte amoretat!

Și când vă voi spune că aveam părul lung, căzând până pe umeri, că eram slab și gălbejit, cu nasul mare și ochii bolboșați, v'ați putea închipui foarte bine mutra mea.

* * *

În acea seară, era prima reprezentare a stagiunii, la Comedia Franceză; știam că prințesa Lubanof va fi acolo, și, aș fi preferat să'mi sară un ochi de cât să perd ocaziunea de-a o vedea, — numai un moment, — pe dânsa, ființa surizătoare care 'mă răpise sufletul.

Din fericire, aveam tocmai suma trebuincioasă de a 'mă plăti stalul... și încă doi gologani.

Ora cinei se apropia; 'mă era foame; și vrând să termin cu această trebuință prozaică, cumpărați niște cartofi copleși pe prețul celor doi gologani; cât despre beutura, o puteam găsi la ori-ce cișmea.

Ce puteam să doresc mai mult?

Cu toate acestea, uitasem să puțin la socoteală și cel mai crud din defectele mele, acela care în tot-d'a-una 'mă-a înveninat viața: orgoliul.

Nu'mă era atât de greu de a fi sărac, pe cât îmi era groază de a părea sărac în fața oamenilor.

Și când m'am văzut în mână cu hârtia cu cartofi copleși, am fost foarte incurcat, închipindu'mă că toată lumea mă privește cu milă.

Cu toate acestea, locuiam prea departe spre a mă gândi să mă întorc acasă.

Aș! Imă zisei eu cu hotărîre, creadă lumea ce-o pofti; voi mănca cartofii în obrazul tuturilor trecătorilor!

Și mergînd, îmi începui cina cu multă obrăznicie.

Dar nu înghițisem prima îmbucătură, și o fetișoară frumoasă, foarte bine îmbrăcată, trecu pe lângă mine, privindu-mă.

Era atîta bunătate în privirea ei, ochii ei limpezi exprimau așa de bine regretul ce simțea de a mă vedea mîncînd ast-fel, în cât puțin mă lipsea să'mă pierz cumpătul cu desăvîrșire.

Rușinat, pusei ochii în pămînt, și simțînd că devenisem roșu până la urechi, o luați repede la picior.

D'abia făcusem câțiva pași și, cedând nu știu cărei influențe simpatice mă reîntorsei; fata se reîntorsese și ea, și într'o secundă, revăzuî dulcețea ei privire.

De sigur, îi inspirasem interes, milă poate.

Atins pînă la suflet, îmi reluai drumul, grăbindu-mă să ies din străzile mici unde era prea multă lume, și, ajunsei pe bulevardul Malsherbes.

* * *

Dacă aș fi ascultat glasul dezgustului meu, aș fi zvirlit cartofii într'un colț; dar foamea fiind mai mare de cât amorul propriu, căutaî un loc ascuns unde să nu fiu văzut de curioși, și descoperii un gang, unde nu era nimeni.

Intraî, și, rezemându-mă de zid, lângă o scară măreață, mă năpustiî asupra cartofilor ce mi se părură atunci foarte gustoși.

Acolo, cel puțin, puteam spera să'mi termin cina în liniște, și, coprins de dulcețea și îmbătătoarea umbră ce mă urmărea pretutindenî, mă mulțumeam în contemplarea amorului meu.

— În câte-va ore, 'mi ziseî, fiind coprins de figurile bucurii, o voiî vedea! Va veni poate în focar, și mă va saluta cu un suris dulce!....

Și de-o-dată îmi apăru imagina ei, cu surisul pe buzele-î fine și cu voluptatea în ochii săi deschiși pe jumătate.

O! Cunoșteam foarte bine surisul, mersul ei, cu ce dulcețea și frăgezime 'și întorcea capul ca să asculte; 'î aș fi putut imita cele mai delicate mișcări, aș fi putut repeta intonările ei grațioase și modulate ca și cântecul unei privighietori; îi datoram chiar obiceiul ce luasem de a atinge, la fie-ce moment, cu vârful limbei, marginea buzei superioare.

Dar, acela ce nu puteam să eșprim, era înfățișarea ei de copil răsfățat, manierele ei mângăietoare și aproape familiare, cu care pătrundea în inimă, și lăsa într'ensele urme neșterse.

Era într'adevăr o Parisiană rafinată veduva prințesa Lubanof, — o veduvă în vîrstă de nouă-spre-zece ani, păstrând încă frăgezimea virginătății și vioiciunea ochilor de cochetă însetată.

'Mi aș fi dat viața ca să 'î pot săruta mâinile.

Acasă la mine mă așezam în genuchi și cugetam la densa.

Fără îndoială, eram nebun.

Se vorbea că prințesa nu era o virtute, și chiar, gurile rele spuneau că ea era caprițioasă și perversă.

Dar ce puteam spera de la o doamnă mare, eü, cel mai umilit, când frumusețea sa, bogățiile și libertatea ei, atrăgeau pe lângă densa o mulțime de adoratori din cei mai puternici, din cei mai iluștrii.

Este adevărat, că de când îi fusesem prezintat, adică de șease luni, ea 'mă arăta un mare interes și nu se supără nici odată când imi vorbea și mă vedea pälind și tremurând.

Ea permitea, ca într'un mod discret, s'o iubesc și să mor de dragostea ei, după cum permitea florilor ce 'i împodobeau sinul, să moară egzalând sufletele lor de parfume.

Iată totul!

Nu terminasem încă jumătate din cartofii mei și fui silit să 'mă întreprup cina.

O fășietură de rochie se auzi pe scară.

Mă grăbiu să ascunz cartofii, și luând aerul nepăsător al unui om care așteaptă, rămeseu locului.

Cu toate acestea, cu cât zgomotul rochiiei se apropia, cu atât inima 'mă bătea mai tare, fără să știu pentru ce.

Un fel de instinct imi vorbea de ceva de care mintea mea nu putea să 'și dea socoteală.

De odată, o vedenie radioasă, cutremură ființa mea întreagă: era o formă, o scînteie, un parfum cunoscut, iubit!

Inchiseu ochii.

Atunci, o voce neprețuită vibră la urechile mele:

— A! Scumpul meu poet, cât sunt de încântată că te întâlnesc.

D'abia avuseu timpul să strecor pachietul cu cartofi copti în pozunarul de la spate al redingotei mele.

— Prințesa... Sunt foarte fericit de întâmplarea...

— Mă gândeam la dumneata.

— Adevărat?

— Tocmai mă gândeam să 'ți scriu.

Fiindu'mi cu neputință de a'mi stăpâni emoțiunea, d'abia putuü să rostesc câte-va fraze fără șir.

Prințesa, din potrivă, vorbea cu ușurință și părea încântată că mă întâlnise:

— Am priimit o romanță rusă, a cărei muzică m'a entuziasmat. Dumneata știü rusește; vream să te rog să'mi traduci versurile.

— Atunci, vino cu mine.

— Deschise-lu ochii în toată mărimea lor :

— Să vii cu d-ta ?

Prințesa, fără a'mi răspunde, mă țerrî până la trăsura ei.

Ea se azvirli repede, și'mi zise, făcendu'mi loc :

— Aide, urcă-te !

Rămăse-lu incremenit.

Și cugetând la ceia ce conținea pozunarul redingotei mele :

— O nu, Doamnă strigai-lu atunci, nu pot!...

-- Dar pentru ce ?

— Nu mă așteptam la....

-- Ești copil, îmi zise ea surizând ; aide, urcă-te, o voiesc !

Trebui să mă supun.

Un moment dupe aceia, simții-lu cum mă duceam cu repeziciune. Amețisem, și emoțiunea 'mi era așa de mare, că abia mai puteam resufla.

Prințesa ghici, fără îndoială, aceia ce se petrecea în mine, căci o văzu-lu din nou surizând.

Având pofta de-a 'mi mări neliniștea, se aplecă spre mine :

Va să zică mă așteptai ? mă întrebă dânsa încetișor.

— O nu ! Doamnă !... vë asigur.

— Atunci, ce făcea-lu la scara baronesei de Lucques ?

Ce puteam sa rëspunz ?

Puteam oare să'î spu-lu că mă ascunsesem acolo să măuânc cartofi ?

Mă făcu-lu roșu, fără să pot găsi cea mai mică minciună, și prințesa, trebui să păstreze convingerea că o urmărisem și o așteptam, — ceia ce nu-l displăcea, căci îmi zise :

— Știi domnule, că am să 'ți fac complimente ? Am citit toate veri surile dumitale ; și le-am găsit admirabile.

— A ! Doamnă ! Să fie cu putință ?

— Intr'adevër, am fost atinsă. Le vei tipări ?

— Nicî odată !

— Cum, nicî odată ? Vrei să le ascunzi publiculu-lu ?

— 'Mi este de ajuns că le-ai citit dumneata !

— A ! Cum vëd îmi faci o declarare, zise dânsa ; toate versurile dumitale sunt de amor.

Rămăse-lu fără cuvënt ; dar ochii mei fură atât de vorbitori, că prințesa trebui să'î aplece pe-ai săi.

— A ! Domnilor poeți, reluă ea, știu că aveți în cap frumoase amoruri !

Atunci ziseiū :

— In cap !... O, doamnă, fii sigură că despre amor se vorbește numai din inimă ; și dacă aș fi fost femeie cred că nu m'aș fi înșelat nici odată.

Acest fel de convorbire mă făcu să'mi pară timpul foarte scurt, așa că printr'un farmec, ajunserăm pe șoseaua Eylau.

* *
*

Trăsura intră in curtea otelului și eū ajutaū prințesei să se școboare.

Pe când urcam scara, fără ca ea să bage de seamă, îi țineam mâna ei mică intr'a mea ;—scara era lungă și misterioasă ca a unei biserici, acoperită de covoare, așa că nu se auzea zgomotul pașilor noștri.

Vorbirăm numai de amor, și eram așa de înflăcărat in cuvântarea mea, că nu întârziarăm a lega intre noi o dulce intimitate.

Făcusem deja mai mulți pași, când ne aflarăm sub lumina unui candelabru. Atunci tânăra femeie se opri :

— Așa dar, zise ea incetișor, mă iubești și Dumneata ?

— Din toată inima!..

— Hei!. E ușor d'a spune cui-va că 'l iubești... dar trebuie probe !.

— Probe?..

Mâna prințesei era încă intr'a mea, și dânsa mă privea în ochi ca și cum ar fi voit să citească in fundul sufletului meū.

— Da, repetă ea, o probă ?.

Aveam oare timpul de-a născoci o cuvântare călduroasă, ca să-ı desco-per toate simțirile mele?.

Era cu neputință!

Mă găseam intr'o stare de turburare nemărginită: o idee aprinsă imi străbātu creierul.

Și apoi, ochii ei mă 'nnebuneaū.

Cedând neinlăturatei încercări ce mă coprinsese, strânsei în brațe pe tânăra femeie, și 'ntr'un moment, buzele mele atinseră pe-ale sale.

In sfirșit, focurile se împreunaseră.

Oh!—Era un șir de sărutări desperate, supreme, prin care credeam că 'mi voiū perde viața.

Nu mai era prințesa care palpita in brațele mele încordate, era cor-pul femeiei iubite, căruia 'ı mângăiam carnea și 'ı sorbeam sufletul.

Nu știū cum se făcea, că mersesem mai mult îndărăt decât inainte.

Apoi, vëzută pe prințesa aplecată pe rampa aurită.

Palida, cu ochii închiși, își pusese o mână pe plect și părea că nu mai respiră.

Eă, tremuram ca un criminal.

Când redeschise ochii, prințesa încreți sprâncenile, apoi figurasa deveni mai dulce și se silea să suriză:

— Ai niște probe foarte ciudate, imi zise ea cu un ton ușor, prin care 'mă-ar fi fost cu greu să ghicesc ce se petrece în sufletul sėu.

În același moment, auzirăm zgomotul unei uși, ce se deschidea.

Camerista prințesei ieși întră întâmpinarea stăpânei sale și 'i spuse că mai multe persoane o așteptaă.

* *
*

Cu toate că era mai bine de șeaze ore, căți-va vizitatori o așteptaseră până atunci.

Era Doamna Gravier de Miret și cei trei copiii ai sėi, frumosul duce de Maules, vicontele de Vombelles și marchiza de Musirolles.

Aceasta din urmă, alergă în fața prințesei și se sărută cu dēnsa.

A! Draga mea, zise dānsa, nu te așteptaă să găsești atāta lume. N'am voit să plecăm, fără a te vedea.

Prințesa Lubanof nu-ă lāsă să plece numai de cât, și cu grația sa fermecătoare, incepu să glumească, spunēnd la fie ce moment, cele mai plăcute lucruri.

Eram prea puțin cunoscut acestei strălucite adunări, și cei doi tineri, amorezați se vede de prințesa, imi aruncaă niște priviri pline de neîncredere și de gelozie.

Dar eă nu-ă băgam de loc în seamă, nici chiar în convorbirea lor, de oare ce, o creatură, pe care nu v'am prezintat'o āncă, nu 'mă da pace și 'mă făcea toate neajunsurile.

Vreaă să vorbesc de d-nul Bonbon, cățelușul prințesei, un căine de rasă, un dobitoc rar și miraculos, mare cât doi pumni, și care costase prețul unui boă.

Nu 'și poate cine-va închipui cât de rēutăcioși și de vanitoși devin aceste mici dobitoace, când sunt crescute în îndestulare.

Și între căini sė găsesc caractere de parveniți, ca între oameni.

Când intrasem în salon, el sări din fotoliul pe care dormita, și veni drept la mine, măsurāndu-mă de la cap până la picioare, vrēnd să arate dezgustul ce-ă inspira înfățișarea unui vizitator atât de rēu îmbrăcat.

Cum lăsați să între aici ast-fel de oameni? părea el a zice.

Apoi învîrtindu-se pe lângă mine, scoase niște mirăituri, ce fără îndoială, conțineau toate injuriile ce un câine poate să arunce asupra unui om. Ghetele mele mai ales îi părură ceva rar.

El le atinse cu virful labei, le mirosi cu un aier de dezgust și avu obrăznicia a se preface că strănută.

După aceea 'mî întoarse spatele cu dispreț și se depărtă, oprindu-se din moment în moment spre a mă privi chiondoriși.

Fără îndoială, dacă 'i ar fi stat prin putință, m'ar fi dat pe ușă-afară.

Sperând că domnul Bonbon va pune capet obrăzniciei sale, mă așezai pe un scaun.

El se cocoșase pe genuchii stăpinei sale, și nepăsător la netezelile frumosei mâini ce 'l mângîia, îmi arunca căutături urite fără ănsă a 'mî înspira frică.

Vai, el 'mî păstra pentru la urmă toată rēutatea lui.

Intr'un moment, el ridică capul și lungindu-și botul, mirosi în stînga și în dreapta, ca și cum prin casă ar fi simțit un miros neobișnuit.

— Ce dracu mai are? Mă întrebaiu eū neliniștit.

De cîte va secunde, simțisem ca un fel de miros ușor; apoi, puțin cîte puțin parfumul deveni mai tare, mai simțit.

Atunci, înțeleseiū tristul adevăr.

Cartofii copti ce 'i aveam în pozunarul redengotei, umpluseră salonul cu mirosul lor.

* *
*

Nici o expresiune n'ar putea să descrie îngrijirea în care mă cufundă această întâmplare.

Mai puteam încă spera că persoanele delicate care mă încomjuraū să nu presupuiē adevărul; dar domnul Bonbon nu se înșelă.

Sau că era ațățat de mirosul cartofilor și 'l împingea lăcomia, sau că în rēutatea sa își făcea o plăcere a mă denunța, ticălosul dobitoc sări pe covor și veni la mine.

Apoi, ridicându-se în două labe, mă mirosi prin toate părțile până ce descoperi pozunarul cu proviziunile mele, la care se repezi cu furie.

Vruseiū să 'l lovesc; dar îmi scapă.

Incercaiū să'l depărtez cu priciorul, trăseiū scaunul înapoi; dar în zadar.

Dobitocul, voia cu or ce preț să știe ce am în pozunar și nimic nu 'l putea dezbăra de ideia lui.

De astă dată 'mă trebuia o luptă de eroi.

Mă ridicai, și vărând subt mine pulpana ce conținea pozunarul cu cartofii, mă așezai d'asupra, pe de o parte ca să scap de urmărirea lui Bonbon, iar pe de alta să înăbușesc mirosul ce creștea mereu.

Atunci fierosul meu persecutor se sui pe un scaun vecin cu al meu și începu să mă zgărie cu amândouă labele, ca și cum ar fi vrut să mă desbrace de haină.

— Cum te-aș mai ucide, 'mă ziceam în minte, privind cu furie pe blestematul dobitoc.

Toți începuseră să mă privească ; mă trecuseră sudorile morței.

— Dar ce are Bonbon ? Intrebasese deja prințesa, venind să 'l ia de lângă mine.

— Va mirosi cartofii ! cugetai eu schimbându-mă la față.

Pentru un moment, îmi veni ideea să fug.

Dar deja cei din casă se sculaseră.

— Încă un moment, se rugă prințesa către amicii seși, voiesc să auziți românța rusă.

— Te rog, domnule, 'mă zise ea cu grația sa obișnuită, cântă-ne un cuplet ; ne vei face o mare plăcere.

Apoi puse singură notele pe pupitru și eu mă așezai, la piano.

Era un cântec popular, foarte m lancolic, pe care 'l învățasem în trecerea mea prin Rusia, și dorind să plac, cântai cu toată simțirea.

Un murmur măgulitor începuse a se auzi printre cei de față ; vocea mea mișca inimele, triumfam . . . . Când, mă întrerupsei de odată, simțin du-mă zmucit de pulpana redengotei.

Înțelegând că domnul Bonbon își reîncepuse atacurile, mă reîntorsei repede ; dar era prea târziu.

Afurisitul câine avusese timp să 'mă scotocească pozunarul și să scoată hârtia cu cartofi copti.

Acum, el ținea hârtia între labe, și o scutura cu putere, răspândind cartofii fripiți peste tot covorul.

Zăpăcit, rămăsei ca strivit de o stâncă, o perdea mi se puse pe ochi, și urechile 'mă țiuieau ca un fluer de vapor.

D'abia putui distinge exclamările de mirare, risetele conținute.

Imediat plecară toți.

Rămând singur cu prințesa mă ridicai, și clătinindu-mă, făcui căți va pași spre ușă.

Dênsa mă opri :

— Vrei să pr nze ti cu mine? imi zise ea cu vocea puțin mi cat .
Această lovitură mă zdrobi.

Cum? Nu in telegea ea c , intr'un asemenea moment, o invitare la pr nz era mai mult de c t o milă?

Vream să vorbesc, dar mă in bu eam . . . .

V z nd'o că se apropie de mine, intorsei  capul ca să'mi ascunz lacr -mille,  i ie ii pe u  , nebun de ru ine  i de durere.

* * *

Locuiam intr'o odaie mică dar dr g la  , din catul cel mai de sus al unei case din strada Mont-Martre.

In disperarea mea, mă dusei  a-cas   i mă aruncai  in pat, sf  iat de zdrobirea visurilor mele.

La fie-ce moment, ideia că fusesem ridicol in fa a femeii pe care o iubeam, imi turbura spiritul intr'un mod dureros.

Prințesa, cuno tea acum  i mizeria  i amorul me . Sărutarea ce-'i r pisem in scară, d nsa ar fi iertat'o ori-c ru i altul; dar cum putea să ierte o ast-fel de indr zneal  din partea unui om care ' i purta pr nzul in pozunarul redengotei?

De-aproape o jumătate de or , incercam zadarnic să'mi uit intristarea,  i cu sufletul coprins de doli , vedeam viitorul ca o imensitate neagră  i fără stele, c nd, auzi  că bate cine-va la u  .

Tresării.

Apoi, d nd de-o mie de ori dracului pe vizitatorul me , mă dusei  să deschiz, hot r ndu-mă să scap c t de cur nd de supărătorul me .

Dar de-o dată, tr g ndu-mă inapoi, r m sei  inm rmurit.

— Dumneata!.... strigai  atunci.

— Da!

— Dumneata prin es , dumneata aici?....

Ea părea foarte mi cat , căci vocea 'i tremura.

— Da! urmă d nsa suriz nd îngerește, n'ai voit să pr nze ti la mine, am venit să pr nzesc eu la dumneata.

— Să pr nze ti!.....

Scot nd această exclama iune, aruncai  o privire imprejurul me , inchi- puindu-mi ca un nebun, că dacă prințesa se afla la mine, nu era de mirare ca mansarda mea să se fi preschimbat intr'o sală m rea  .

— Liniștește-te, urmă ea; prevăzând că nu erai pregătit pentru vizita mea, am adus tot ce trebuia.

Atunci, observai că avea în mână un pachet, și atins din nou în orgoliul meu, încreții sprâncenile de supărare.

— Oh! te rog! zise ea blând și dulce, nu te supăra, nu mă goni.... lasă-mă să-mi îndeplinesc un caprițiu.

Apoi apropiându-se de masă desfăcu pachetul.

— Uite-te, zise ea.

Scosei un strigăt de surprindere.

Prințesa adusese un pachet mare plin cu cartofi copti.

— Știu bine, adăogă ea, că acesta e un prânz de poet și că sunt nedemnă de dânsul, dar pentru astă dată, Muzele 'mi vor da voie să iaū parte la dânsul.

Mă aruncaii la genuchiile ei și'i acoperii mâinile cu sêrutări.

— O! cât te iubesc!. îi zisei suspinând.

— Aide ... ridică-te și să punem masa; mor de foame.

Nici nu puteam crede in atâta fericire.

— Cum Prințesă?... Dumneata?...

Ea 'și lepădă pălăria și'si desbrăcă haina:

— Știi că e frumos aici; trebuie să ai o frumoasă vedere. Din parte-mi aș simți o mare plăcere, dacă 'mi dai voie să viū mai des.

— Vrei dar să mă înnebunești?

Ea alerga prin casă, ușoară ca o pasăre, uitându-se la toate lucrurile cu o curiozitate copilărească.

— Ascultă, zise dânsa dupe un moment, marchiza de Musirolles imi ceruse de multe ori să'i dau pe Bombon,... in astă seară i l'am trimes.

Și fără a'mi lăsa timp sa vorbesc:

— Imi dai voie să deschid acest dulap? Șervete.... bravo!.... tocmai ce'mi trebuia... Nu te supăra.

Cu un fel de seriozitate adorabilă, ea intinse un șervet pa masă, și desfăcu pe deplin pachetul ce conținea cartofii.

— Te rog, prințesă, lasă toate astea!...

— Nici de cum; voiū să pregătesc masa.

— O să'ți pătezi rochia.

— Ah! Te 'ngrijești de rochia mea; așteaptă.....

Indemnată de nu știu care demon al cochietăriei, ea se strecură după perdelile patului meu, și când reapăru, după un moment, o vèzuiu cu umerii

goi, îmbrăcată numai într'un corsaj de matase roșie și într'o fustă de satin alb.

Oh! de ce putere dispune femeia iubită.

Ce aparițiune surizătoare!

Transfigurată prin splendida strălucire a simțurilor ei pe jumătate deșteptate, încântătoarea creatură imi păru de o frumusețe supranaturală.

Imi împreunău mâinile într'un transport de admirare, și, palpitând, cu ochii în uimire, vream să'i desfășur toată iubirea mea; dar dâna 'mî astupă gura cu mânușița ei:

— O știu, o știu, zise apoi, tocmai pentru asta am venit și eu. Spune-mi, unde sunt paharele?

— Paharele? Am numai unul.

— Numai unul! O! O! . .

Apoi urmând cu un gest de consimțire:

— Fie! . .

Zărind sticla, ce era plină cu apă limpede, o puse de-alături ea paharului, și, luând un aer de satisfacție:

— Așa, strigă ea, n'am uitat nimic!. Decî, la masă! la masă!

Ea se aruncă pe divan, și tot de odată cu lăcomie își întinse degetele spre cartofii copti, pe care începu să-i musce, ca și cum nici odată n'ar fi mâncat ceva mai delicios.

Eu mă asezaiu lângă dâna și începuu s'o imitez.

— Dar știți că-i am cumpărat singură?

— Dumneata prințesă? . .

— Da eu; când era să mă urc în trăsura, am auzit pe vînzător zicînd:

— „Cuconița asta a poftit, fără îndoială!“

Și prințesa vrînd să imiteze vocea groasă a neguțătorului, își sfirși fraza printr'un hohot de ris.

Apoi, umplînd un pahar cu apă, îl beu pe jumătate și 'mî întinse restul:

— Bea, zise ea, bea! . .

Am golit paharul dintr'o dată, și fui coprins de-atîta înfrînșeală, încât apucau de mijloc pe adorabila femeie.

— Dar ce ai? . . . mă întrebă, arzînd și dâna de voluptate, făcînd să 'mî bată inima cu putere.

— Sînt beat! . .

— După-acum?

Apoi, o sărutaui pe umeri.

— Lasă-mă, se ruga ea, lasă-mă!

Cu toate că se simțea foarte încurcată, ea nu înceta de a glumi:

— Dumnezeule, ce ne vom face după ce se va isprăvi apa din sticlă...

Aide mănâncă . . .

— Mănânc, murmură eu, cu buzele pe gâtul său.

— Da!.. mănânci sărutări . . Aide fi! cu minte. . . Trebuie să prânzim.

Dar eu nu vream s'o ascult, 'mi-era foame numai de amor.

Dânsa pâlea și mă răspingea cu gesturi nehotărâte, ce erau mai mult atrăgătoare.

— Lasă-mă, mai zise ea încetișor; mai am să te dojenesc că m'ai sărutat și în scară.... O! nu e frumos!...

Dar nu mai putu să'și continue dojenele; buzele mele se uniră cu ale ei, imprumutându-i înflăcărarea inimei și sufletele noastre se cufundară în cea mai dulce dezmierdare.

Ne trebuiră mai mult de patru ore până să terminăm mâncarea cartofilor.

Oh! Ce frumos amor! Ce plăcută sărbătoare!...

* * *

În timp de două ani, prințesa venea adese-orî să prânzim în mansarda mea.

Ea urca, fără să ostenească, cele șase caturi ale casei, și eu o primeam în brațe, gâfâind mai tare ca dânsa, căci eu mă urcam până la cer.

Intr'o zi, ea osteni, sau mai bine fu coprinsă de-o fantezie ciudată, dispăru din sufletul meu în care trăise cu atâta frăgezime și'l părăsi precum se părăsește o haină.

Atunci, cunoscuți grozava mahnire a așteptărilor zadarnice, gelozia omoritoare, disperarea, infernul!

Dar ce'mi pasă!...

Odată cu dânsa, am iubit viața, tinerețea, am iubit suferința, și inima mea luminată de raza amorului, a păstrat numai amintirea bucuriilor supreme.

Charles Aubert

Traducere de Th. M. Stoenescu.

BARBA LUI STEFAN CEL MARE⁽¹⁾

Comedie într'un act de G. BARONZI,

PERSOANELE:

Joimartin, profesor la o școală publică

Agerina, femeia sa.

Bemol,

Jonat,

Filias,

Cumpenel,

Umbra lui Ștefan.

Trei servitori streini.

} amici ai lui Joimartin

Scena se petrece în București.

SCENA I

O cameră simplu mobilată. — Ușă în dreapta, altă ușă în fund. — Scaune, o lampă atârnată de tavan.

Agerina, Stelica, amândouă șezând la câte o fereastră și lucrând cu acul.

Agerina

Stelico, în loc să sgășești ochii la fereastră, nu era mai bine să grăbești a termina lucrul, care știi că ni se cere cu atâta urgență?

Stelica (căscând)

Zău, mamă, tristă soartă pentru acei ce sunt nevoiți să muncească zi și noapte spre a putea trăi!

Agerina

Tristă, netristă, nu te întreabă nimeni. Bietul tată-tău, cu 180 lei ce 'i are pe lună, nu e în stare nici să întâmpine nevoile din toate zilele, și dacă nu vom contribui și noi cu munca noastră, de unde eram să ținem atâta casă?

Stelica

Când ar putea cine-va să producă fără să muncească...

Agerina

Și pământul produce fără să fie muncit, dar produce numai spinii și scăeți.

(1) Pe când teatrul Național joacă feeril său melodrame traduse rău, egzistă în Românește un întreg repertoriu național ce nu se joacă. Vom reproduce treptat din el. Azi începem cu minur-nata comedie a D-lui Baronzi. La finele anului al V-lea vom publica tablou de piesele publicate.,

Stelica

Mamă, cine seamănă fragii și smeura pe câmpii și pe munți?

Agerina

Pentru ce mă întrebî?

Stelica

Pentru ca să știu și eu.

Agerina

Lenea le seamănă, dar ea nu merge mai departe.

Stelica

Lenea e o damă mare.

Agerina

Când te-ar auzi vre una din acele ce le numești dame mari, ar avea dreptul să se supere.

Stelica

Adevărul poate supăra pe cine-va?

Agerina

Ce naivitate!

Stelica

De ce, mamă, e mai plăcută minciuna de cât adevărul?

Agerina

Mare gust de vorbă te-a găsit astăzi!

Stelica

Spune-mi, mamă.

Agerina

Oamenilor le place minciuna, fiind-că e lingușitoare, delicată la vorbă, îndatoritoare, fiind-că închide ochii la defectele lor și nu vede în noi de cât numai calități frumoase, de oare ce adevărul dacă nu place, e greșeala lui, fiind că e necioplit, nerușinat și bătărănos. Ți intră în casă îmbrăcat ca vai de el; te măsoară cu ochii și caută să-ți găsească mii de defecte pe cari ți le aruncă în față; te lea în ris, crezând că te servește, se impune ca un suveran; apoi e lipsit de orî-ce bună creștere; te vede gheboasă, schioapă, miopă, și-ți strigă în gura mare și față cu toată lumea: «Cocoșato, schioapo, oarbo!» Eată ce face neplăcut pe adevărul, de și scopul său este de a îndrepta lumea, și iată pentru ce oamenii preferă minciuna, de și scopul ei este d'a incurajia vițiul. Mi se pare că ți-am spus destul, și acum dă-mi pace.

Stelica.

Mamă am auzit că D. Bemol are o avere prea frumoasă.

Agerina.

Și dacă are, crezi că te va lua pe tine?

SCENA II.

Agerina, Stelica, Joimartin.

Joimartin, *intrând repede cu mâna întinsă către femeia sa.*

Nevastă iute, iute : caută-mi în palmă și spune-mi ce știi tu din chiromația ta.

Agerina.

Maî incet, că nu sunt baba Cloanța cu ghiocul !

Joimartin.

Nici o bașă și nici un ghioc ! te am văzut maî deună-zi citind Misterele mâneî ale lui Desbarolles și 'mi lăudaî această operă cu toată convingiunea ta. Aidî iute ; spune-mi ceea ce voiû să aflu și mi vei face un mare serviciu. Aidî, aidî !

Agerina.

Știi că ești prea . . . pripit ?

Joimartin.

Știu dar am și dreptul a fi pripit ; vezi că mă apucă lumea și nu sunt încă pregătit. Aidî maî curênd.

Agerina.

Și pe cine aștepți să vie ?

Joimartin.

Aû să viă maî mulți, pentru că avem să desbatem . . . dar vei afla maî pe urmă ; de-o cam dată, să consultăm știința chiromanției tale. Iute, iute că mi se pare că 'i auz venind.

Agerina.

Și ce vrei să 'ți caut in palmă ?

Joimartin.

Să 'mi cauți dacă Ștefan cel Mare purtă barbă sau nu.

Agerina.

Dec !

Joimartin.

Nici un dec ; n'ai auzit că toată lumea se preocupă de această importantă chestiune ? toți învățații noștri, de când aû dreptul de a se numi învățați, nu fac de cât să 'și bată capul ziua și noaptea ca să afle dacă Ștefan cel Mare, — purta sau nu purta barbă.

Agerina.

O chestie prea serioasă, ce e drept, și care merită să preocupe pe nemuritorii noștri,

Joimartin.

Se vede că s'aũ retăcit in tufișul augustei barbe, și acum nu știũ pe unde să easă.

Agerina.

Și tu? . . . .

Joimartin.

Ei bine, și eũ sunt unul din acei ce aspiră la onoarea d'a pătrunde in acest mister.

Ageriua.

Ești, serios când vorbești așa?

Joimartin.

Sunt ce sunt: asta mă privește pe mine. Tu citește coala in palmă și dacă vești ghici, am să 'mă cumpăr o pălărie nouă.

Agerina.

Sa îți-o cumpăr tot ție?

Joimartin.

Am zis să 'mă in loc de să-ți, dar e tot una; bărbatul și femea nu fac de că o singură ființă; când măninc eũ, tu te saturi și când tu veghezi, eũ dorm.

Agerina.

De minune!

Joimartin (*trăgând pe Agerina de mână*).

Aidă, aidă; unde 'ți e oracolul?

Agerina, (*sculându-se*)

E dincolo. Aideți, dacă crezi că vești găsi intr'ênsul barba pe care o cauți.

SCENA III.

Stelica, Bemol.

Bemol salutând.

Bună seara frumoasă domnișoară; dar nu e nimeni aci?

Stelica.

Mă eartă, domnule, dar mi se pare că sunt eũ.

Bemol.

Așa dară pot să'i aștept?

Stelica.

Pe cine?

Bemol.

Ești cea mai frumoasă din câte domnișoare am cunoscut.

Stelica.

Vorbește mai încet, domnule, să nu te auză cine-va.

Bemol.

Ah! înțeleg ; te-a surprins biletul ce am cutezat a 'ți strecura aseară la grădină, și . . .

Stelica.

Intr'adevăr . . . uitasem . . . Mi-ai scris c'ai fi cel mai fericit dacă 'ți ași acorda mâna mea.

Bemol.

Ești frumoasă ca Veneția, la bella Veneția.

Stelica.

Ai cugetat bine înainte d'a te otări să faci acest pas ?

Bemol.

O portocală din grădina Esperidelor.

(Va urma).

Societatea Funcționarilor Publici

Primum din partea Societății Funcționarilor Publici darea de seamă a Consiliului de Administrație pe primul an societar de la 18 Iunie 1882 până la 30 Iunie 1883. Prin această dare de seamă se constată cât de repede a progresat Societatea funcționarilor, posedând un capital în numerar de peste 20,000 lei, pe lângă faptul că a ajutat pe mulți dintre funcționarii destituiți în lipsă de mijloace.

Felicităm calduros pe inițiatorii unei instituții atât de folositoare corpului de funcționari pentru scopurile umanitare ce 'și propune și a început a le realiza, iar pe de altă parte credem că toți funcționarii din toate unghiurile țării se vor grăbi a să înscrie ca membrii ai numitei societăți.

Ca probe de rezultate binefăcătoare și laudabile, publicăm mai la vale două adrese de mulțumire a doi funcționari cari-au fost ajutați la nevoie.

Iată acele mulțumiri :

M U L T U M I R I

Subscrisul Radu Gh. Velicovic Membru activ al societății Funcționarilor Publici, fiind pus în disponibilitate din Funcțiunea de ajutor al Ocolului Pereschivu, din județul Tutova, adresându-mă la onor Consiliu de Administrație, care găsind cererea mea fondată, a decis la $2\frac{1}{2}$ August 1883, a mi se da pe trei luni : August, Septembrie și Octombrie câte 68 lei 40 bani, adică jumătate din retribuțiunea ce am avut, cum prescrie art. 3, din Regulament; alte trei luni 30 % alte 3 luni 20 % alte trei luni 10 %, în caz când nu voi recăpăta o altă funcțiune.

Ecsprim cele mai vii mulțumiri onor. Consiliu și Membriilor fondatori, cari au avut fericita idee de a înființa această binefăcătoare societate, și îndemn pe toți funcționarii a se asocia cât mai curând, căci cotizațiile sunt foarte mici în comparație cu bine facerile.

1883 August 28.

(Semnat) **Radu G. Velicovici.**

Subscrisul G. Daniilescu, tatăl decedatului C. Daniilescu, membru fondator al Societății Funcționarilor publici, fost funcționar la corpul portăreilor Tribunalului Ilfov, care a înțecat din viață în ziua de 9/21 Septembrie 1883, la domiciliul meu din strada Labirintu No. 43, adresându-mă la onor. Consiliu de Administrație al Societății chiar în ziua de 10 corent, prin urgente dispozițiuni a respuns suma de lei 200, pentru înmormântarea sus-numitului meu fiu C. Daniilescu.

Ecsprim dar prin aceasta cele mai vii mulțumiri onor. Consiliu și întregului corp al Societății Funcționarilor, pentru fericita idee ce au avut de a înființa această Societate bine făcătoare.

1883 Septembrie 10/13 București.

(Semnat) **G. Daniilescu**

Iată și tabloul persoanelor care compun consiliul de administrație pe anul societar 1883—1884.

Numele și pronumele persoanelor cari compun Consiliul de Administrație al Societății Funcționarilor Publici pe al doilea an societar 1883—84 aleși de Adunarea Generală de la 4/16 Septembrie 1883

Președinte: Principele **Dimitrie Ghica.**

Vice-Președinți	{	<i>Alexandru G. Cantacuzino</i> , Șeful Fabricii de Timb. Min. Financilor
	{	<i>Constantin S. Marcovici</i> , Șeful Comptab. Creditului Funciar Rural.
Casier		<i>I. G. D. Tufăneanu</i> , Controlor în jud. Ilfov.
Secretari	{	<i>Basile N. C. Beslegeanu</i> , funcționar la Senat.
	{	<i>Petru Mihăescu</i> , „ „ Creditul funciar rural
	{	<i>Aristid Titeanu</i> , verificator la Comptab. Ministerului de Finance.
		<i>Ion Theodoru</i> , Șef de divizie la Ministerul Justiției.
		<i>Petru Davidel</i> „ „ „ „ „ de Ecsterne.
		<i>Gr. C. Manu</i> „ „ „ „ „ Cultelor
		<i>Alex. G. Bacaloglu</i> , Casier la Primăria Comunei București.
		<i>Const. Georgiu</i> „ „ Eforia Spitalelor Civile.
		<i>Ion I. Petrescu</i> Grefier Trib. Ilfov Secția de Notariat.
		<i>Mihail Vulcănescu</i> , Șeful Comptab. Casei de Depuneri.
Membrii		<i>Manuc Evantoglu</i> „ „ Primăriei București.
		<i>Alex. Stănescu</i> . Șef de divizie la Ministerul Lucr. Publice.
		<i>D. Petrolianu</i> , Comisar Inspector la Poliția Capitalei.
		<i>Nicolae S. Poenaru</i> , Șeful Comptabilității Căilor Ferate.
		<i>I. Roșianu</i> , Referendar Cl. I. la Curtea de Compturi.
		<i>Constantin Moschuna</i> , Sub-Directorul Monitorului Oficial.
		<i>G. Sisilică</i> , Șef de biuro la Ministerul Domeniilor.

FARMACOLOGIE

Se pare că s'a zis totul pentru uleiul de ficat de morun și că astă-zî toate ideile sunt îndreptate în favoarea acestui prețios medicament. În același timp, comerțul este așa de interesat la desfacerea produselor superioare, din care câștigă mai mult, în cât este de trebuință d'a atrage luarea aminte a corpului medical și a'i reînprospăta caracterile adevărate ale uleiului de ficat de morun, de care trebuie să uzeze, lăsând la o parte toate cele alte varietăți.

D-nul Carles, profesor agregat la facultatea din Bordeaux, a publicat, acum cât va timp, o lucrare foarte însemnată asupra acestui subiect, din care ne mulțumim a reproduce numai concluziunile.

La aceasta se mai poate adăoga rezultatele lui Hogg ⁽¹⁾, care acum 30 de ani, introduse în therapeutică Uleiul de ficat de morun medicinal.

El a stabilit într'adevăr, că, când este obținut prin procedeul ce arată, uleiul ce curge din ficatul de pește, are o culoare gălbue (*verde-auriu*), cu miros și gust foarte puțin simțite.

Uleiurile negre sau mai mult sau mai puțin colorate, din potrivă, se obțin în urma putrefacțiunii ficatilor și dau naștere la produse nu numai respingătoare, dar chiar vătămătoare, fiind că conțin acide grase, de sigur că mai conțin și ptomaină sau alți compuși, care iaș naștere din țesăturile organice în descompozițiune.

D-nul Carles insistă, cu drept cuvânt, asupra caracterului esențialmente alimentar al uleiului de morun, și admitând egzistența principiilor medicamentoase, dă alimentului preponderința asupra medicamentului. Prin urmare, lucrând prin grăsimea sa, cu deosebire histogenică, dupe opinia lui Gubler, este absolut necesar ca să fie proaspăt și curat. Printr'un extract de ulei de morun, nu se înțelege de cât un extract de untură. — Cât despre iod, fosfor, deriva-

(1) Studiū asupra uleiului de ficat de morun natural, sau aceluī mai bun procedeu de a se estrage această substanță, menită spre a se întrebuința în medicină, de către D-nul T. P. Hogg, farmacist de prima clasă. Masson-Paris.

tele amoniacale, propylamina ce conține în mică cantitate, este mai rațional, când acești agenți sunt recomandați spre a se administra aparte și în doze cunoscute. — D-nul Carles conchide :

Că, după modifi cațiunile aduse în ecstragerea uleiului de morun, uleiurile barbare de altă dată s'aũ înlocuit astăzi prin uleiurile progresului, puțin colorate, limpezi cu miros și gust plăcut, care convin foarte bine stomacului ;

Că, din diferitele uleiuri, cele albe naturale moderne trebuie să se prefere celor negre ;

Că, pe lângă proprietățile fizice, și organoleptice, uleiurile galbeneaurii sunt cele mai bune, căci sunt cele mai ușoare pentru stomach, și că aciditatea lor este d'abia simțită iar arcrimea le lipsește.

Că toate aceste feluri de ulei nu conțin de cât cantitate imfime de iod, urme îndoioase de brom și cantitate așa de mică de fosfor combinat, încât nu se poate venea în nici unul din aceste elemente cauza acțiunii tonice reconstituantă a uleiului de ficat de morun ;

Că, principiile active par a rezida mai în totalitate în corpul gras particular lui, ce se găsesc nealterate în uleiurile proaspete.

În fine, că aceste uleiuri moderne constituiesc un produs esențialmente asimilabil, și că asociațiunea lor cu ori ce alt medicament strein nu poate fi de cât vătămătoare acțiunii terapeutice.

HOGG, Farmacist, str. Castiglione 2; la Paris, singur proprietar

HUILE DE HOGG

ULEIU DE FICAT DE MORUN NATURAL

De o eficacitate sigură, constatată printr'o experiență de mai bine de 25 ani. contra Maladiilor de pept, Phthisia, Bronchita, Guturale, Tuse tenace, Afețiunii Scrofuloase, Tunori glandulare, Maladii de piele Dartre, Poale albe, Slăbiciunea generală, etc. și pentu a întări copii slabi și delicați; este dulce și lesne de luat.

A se feri de oleiurile comune și mai ales de acelea a căroră compozițiunii imaginată de speculațiune' pontru a înlocui oliul natural sub pretext de a'ı da o eficacitate mai mare și un gust mai plăcut: ele nu fac de cât a irita și a obosi în zadar stomacul. ba chiar pot fi și periculoase câte o oată.

Pentru a fi sigur de a avea adevăratul ulei de ficat de morun natural și pur, a 'și procura Oleiul lui Hogg care nu se vinde de cat în flacoane triunghiulare (model depus)

A se cere numele lui Hogg precum și atestațiunea D-lui Lesueur, ședul lucrărilor chimice al facultăței de medicină din Paris, care se găsește pe eticheta fie-cărui flacon triunghiular. De la I Ianuarie 1883 să se ceară pe etichete timbrul albastru al guvernului francdz. Deposite în principalele Droguerii și Pnarmacii.

Contrafacările, imitațiunile adevăratului Sirop Depurativ Iodurat al D-rului Gibert.

Nici un produs nu este mai ecpus de a fi imitat sau contrafăcut ca un medicament, când, prin eficacitatea sa netăgăduită, a câștigat un renume răspândit; se poate zice chiar că nu egzistă imitațiuni sau contrafaceri mai periculoase.

Doctorul nu mai poate conta pe eficacitatea remediului contrafăcut; timpul trece, răul se agravează, și dacă fraudă nu este descoperită la timp, se pot naște consecințe teribile.

Contrafactorul, împins de răutate, nu are de cât un scop, de a strecura bolnavului, credul din nenorocire, un produs care să fie cât se va putea mai apropiat de aspectul celui adevărat.

Cât despre calitatea ingredientelor, a principiilor active, despre urmările funeste ale acestui regretabil comerț, toate acestea îi sunt indiferente, numai fraudă lui să nu se descopere.

Adevăratul sirop Depurativ Iodurat al Doctorului Gibert, a cărui reputațiune este univărsală, atrage în urmă-i numeroase contrafaceri și imitațiuni din partea industriașilor nerușinați, care cu *prețuri mizerabile* îl ecpediază din *Germania, Ispania și chiar din Paris*, în toată America de sud și în țările de dincolo de mări. Noi nu garantăm decât efectele adevăratului *sirop depurativ Iodurat al D-rului Gibert*, ce se prepară numai la farmacia **Boutigny Deslauriers**, și al cărui preț unic la Paris este de 5 franci. Fie care flacon este prevăzut cu-o etichetă, purtând inscripțiunea franceză:

Farmacia Boutigny Deslauriers, successeur, 2 rue Poissonniere și rue de Clery 31, Paris.

Siropul Depurativ Iodurat al D-rului Gibert

și alături purtând semnăturile de jos cu cerneală roșie:

Dr. Gibert.

Boutigny Pharmacien.

Eticheta acoperișului poartă pe lângă acestea, imprimat cu cerneală albastră, timbrul guvernului francez. Ori-ce flacon fără aceste semne sau a cărui etichetă poartă *sirop dupe formula D-rului Gibert*, sau *sirop dupe formula Gibert st. Boutigny* este o contrafacere sau imitație, mai mult sau mai puțin periculoasă și trebuie să fie *refuzată cu rigurozitate*.

Dragăele depurative Iodurate ale D-rului Gibert, al căror preț unic este tot de 5 franci, la Paris, poartă în franțuzește pe etichetă ca și la sirop:

Dragée depurative Iodurate ale Dr. Gibert. Această etichetă are aceleași semnături și timbru.

D. NACHMIAS & S. GOLDENBERG

Fabricanți de pălării

LA

PALARIA ROȘIE

BUKUREȘCI. - Strada Selari No. 11.

ADRESE RECOMANDATE ÎN BUCUREȘTI.

FABRICA DE BERE ROMANA

Erhard Luther

FURNISORUL CURTII REGALE
BUCUREȘTI

24, ~~1~~ Strada Rosetti și Soseaua Basarab, 24.

<p>ANTON WASTELY 35. Calea Victoriei 35. Flori naturale. — Coroane, buchete, pentru ori-ce solemnități.</p>	<p>D. SHWARTZMAN et Comp. Strada Carol I. Cel mai mare magazin de haine bărbătești, și de copii. cu sucursale la Galatz, Brăila, Craiova, etc.</p>
<p>COFETĂRIA GR. CAPȘA 26. Calea Victoriei 26. Fabrică de confiserie și chocolată. Bufete pentru serate, baluri, etc. etc. Furnisorul mai multor curți. Medaliat cu medalia de argint și de aur.</p>	<p>COFETĂRIA ȘI CAFENEAUA FIALCOVSKI Bonbonărie, înghețate și prăjituri. Bufete pentru serate și baluri. — Piața Teatrului. —</p>
<p>ALECSANDRU GRABOWSKI Strada Șelari No. 13. Reprezentant al diferitelor fabrici și firme de export din Europa. Agent general al firmei Theophile Roederer & Comp. la Reims în Șampania.</p>	<p>H. WARTHA. Strada Doamnei No. 5. Special în coloniale: zaharuri, cafele, droguri produse chimice, untdelemnuri, uleiuri, sardine, orezuri, hârtie, etc. etc.</p>
<p>IOAN PENCOVICI, Strada Lipscani. No. 24, Specialități de mătăsuri, lănuri, dantele, confecțioane gata, stofe de mobile, covoare, perdele-ri de diferite calități. Cu prețuri foarte reduse.</p>	<p>CARL LANG VOPSITOR Imitator de lemn și zugrav de firme. București Str. Știrbei-Vodă, 33. Intrarea Cismigiu (Slatter)</p>
<p>Restaurantul D-lui I. N. IONESCU Mare depozit de vinuri din toate localitățile și de cea mai bună calitate. 3 No. Strada Covaci No. 3.</p>	<p>RESTAURANTUL G. STOENESCU 10. Strada Gabroveni 10. Recomandă mâncări alese, serviciu prompt și prețuri moderate.</p>
<p>IOANI ESTATIO ȚELEPIS Prima fabrică de cafea măcinată. Calitate fină și curată. 9. Strada Modeli 9.</p>	<p>M. MOISESCU Friser 35. Calea Victoriei 35.</p>

Albert Bauer

Constructor de mori. — București. — Calea Victoriei No. 53 bis.

Turbine, Mașine de aburi, Cazanuri, Pietre de moară, Curățitoare de grâu, Mașine cu perie de curățat grâu, Aspiratori, Trieuri, Valțuri Patent „Ganz & Comp.“, Valțuri de Porțellan, Burați, Burați centrifugali, Elevatori, Curățători de Griș, și toate celelalte mașine și obiecte de exploatare pentru mori, Specialitate: Instalări de lumină electrică.